

Funded by
the European Union

DEO EVROPE 2030 PRIRUČNIK

OMLADINSKE AKTIVNOSTI
NEFORMALNOG OBRAZOVANJA
MLADIH ZA PRIMENU 17 CILJEVA
ODRŽIVOG RAZVOJA

#ApartofEU2030 #17SDGs2030

Follow us on FB : <https://www.facebook.com/apartofeu>

iasis

Guarani
ONG

Izrada Priručnika je podržana kroz projekat “Deo Evrope 2030” koji sufinansira Evropska unija kroz Erasmus+ program, a sprovodi Fondacija Arka u partnerstvu sa organizacijama iz Španije (Guarani i SSF), Grčke (IASIS) i Malte (AMAM).

Izneti stavovi u ovoj publikaciji su mišljenje samo autora(a) i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA nisu odgovorne za sadržaj ove publikacije.

Svi pojmovi unutar publikacije izraženi u muškom gramatičkom obliku, jednako se odnose i na ženski gramatički oblik reči.

SADRŽAJ:

UVOD	2
UPUTSTVO ZA KORISNIKE	4
COR 1: SVET BEZ SIROMAŠTVA	6
COR 2: SVET BEZ GLADI	13
COR 3: DOBRO ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE	18
COR 4: KVALITETNO OBRAZOVANJE	25
COR 5: RODNA RAVNOPRAVNOST	30
COR 6: ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI	36
COR 7: ČISTA I PRISTUPAČNA ENERGIJA	41
COR 8: DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST	46
COR 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA	52
COR 10: SMANJENJE NEJEDNAKOSTI	58
COR 11: ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE	64
COR 12: ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA	69
COR 13: AKCIJA ZA KLIMU	76
COR 14: ŽIVOT POD VODOM	82
COR 15: ŽIVOT NA ZEMLJI	87
COR16: MIR, PRAVDA I JAKE INSTITUCIJE	92
COR 17: PARTNERSTVOM DO CILJEVA	97
PRILOZI	102

UVOD

“**Deo Evrope 2030**” je projekat koji je kreiralo i sprovodi 5 evropskih organizacija: AMAM (Malta), Fondacija Arka (Srbija), Guarani (Španija), IASIS (Grčka) i Solidaridad Sin Fronteras (Španija). Projekat ima za cilj da promoviše angažovanje mladih u procesu aktivnog učešća građana kroz Agendu 2030 i ciljeve održivog razvoja (COR). Jedan od najvećih izazova sa kojima se Evropa danas suočava je potreba da se podstakne **učešće mladih u građanskom i demokratskom životu, posebno mladih iz marginalizovanih grupa**, jer oni najmanje učestvuju u svojim zajednicama zbog različitih socio-ekonomskih, jezičkih, kulturnih ili geografskih barijera. Ova ograničenja utiču na različite dimenzije učešća: društveno i političko učešće; sport i kultura; volontarizam; porodica i obuka i zapošljavanje.

Kako projekat ima za cilj da podstakne aktivno učešće, svaki partner je osnovao svoju neformalnu **Mrežu mladih ambasadora ciljeva održivog razvoja**, koju čine mladi ljudi uzrasta od 18 do 30 godina, a čiji rad je podržalo i usmeravalo 2 omladinska radnika. Najpre su Mreže prošle kroz niz radionica i obuku o COR, aktivnom učešću, neformalnom obrazovanju, medijima i kreiranju poruka za mlade. Potom su učesnici Mreža razvili i sproveli različite **lokalne aktivnosti** u svojim zemljama i lokalnim zajednicama koje se odnose na COR, kako bi ne samo promovisali ciljeve, već i motivisali svoje vršnjake da se uključe u sprovođenje Agende 2030. Ove aktivnosti su sprovedene na jesen 2022. godine, a njihovi rezultati su predstavljeni na **COR Sajmu**, nacionalnoj aktivnosti koja je okupila preko 50 mladih ljudi iz cele zemlje u decembru 2022. godine.

Još jedan zadatak Mreža je bio da mladi osmisle nove aktivnosti neformalnog obrazovanja koje će biti deo Priručnika. Te aktivnosti su podeljene u okviru **međunarodnog treninga za omladinske radnike i mlade** (long term training activity - LTTA) u Atini, u februaru 2023. godine. Na ovom treningu, mladi iz Mreža su održali nekoliko smišljenih aktivnosti i razmenili iskustva i znanja. Na kraju treninga, učesnici su odabrali aktivnosti koje su svoje mesto našle u ovom priručniku.

Priručnik, koji predstavlja jedan od glavnih rezultata ovog projekta, uključuje 17 poglavlja (jedno za svaki COR), prikupljajući aktivnosti iz 5 različitih oblasti učešća za postizanje svakog cilja: društveno i političko učešće, učešće kroz sport i kulturu, učešće kroz porodica, učešće kroz zapošljavanje i obuku i učešće kroz volontizam.

UPUTSTVO ZA KORISNIKE

Ovaj priručnik sadrži kompilaciju od 85 aktivnosti neformalnog obrazovanja za promovisanje znanja i zagovaranja COR kod mladih ljudi. Ima za cilj da unapredi znanje mladih o značaju COR, kao i različitim modelima učešća i specifičnim alatima za postizanje ovih ciljeva u lokalnim zajednicama. Aktivnosti su bazirane na metodologiji neformalnog obrazovanja, kreativnih metoda i prilagođene su da ih izvode omladinski radnici, aktivisti, kancelarije za mlade, škole, socijalni radnici i drugi koji rade sa mladima.

Aktivnosti su klasifikovane u 5 oblasti učešća; svaka od njih predstavljena je posebnim simbolom:

Učešće kroz porodicu. Porodica je mesto gde većina ljudi uči osnovne životne veštine. U ovom priručniku ovaj simbol označava aktivnosti koje se sprovode sa mladima i njihovim porodicama. Takođe, one koje bi mogle da se prenesu u porodično okruženje, kada ih mladi shvate i nauče, i time imaju multiplikativni efekat.

Učešće kroz zapošljavanje i obuku. One aktivnosti koje imaju za cilj unapređenje znanja, veština i kompetencija, u okviru lične, građanske, socijalne ili perspektive zaposlenja.

Društveno i političko učešće. Društveno i političko učešće podrazumeva grupisanje pojedinaca u organizacije radi odbrane i zastupanja svojih interesa. Ovaj simbol označava aktivnosti koje imaju za cilj da uključe mlade u društvene probleme i promovišu aktivno angažovanje u društvu, kroz javno prokazivanje, podizanje svesti itd.

Učešće kroz sport i kulturu. Sport, slobodno vreme i kulturne aktivnosti su od suštinskog značaja za socijalizaciju, kao i za dobro fizičko i mentalno zdravlje. Ovaj simbol ukazuje na rekreativne aktivnosti u slobodno vreme i sportske aktivnosti kroz koje se uče o pitanjima održivog razvoja, na opušten način koji se dopada mladima.

Učešće kroz volonterizam. Volonterizam znači korišćenje ili uključivanje volonterskog rada, posebno u društvenim službama. Ovaj simbol označava aktivnosti koje promovišu volonterizam u akcijama vezanim za COR, koje se mogu implementirati u lokalnoj zajednici, sa različitim društvenim grupama.

Sve aktivnosti su na isti način koncipirane, tj. imaju iste odeljke: *oblasti participacije, ciljevi, trajanje, resursi (materijal i osoblje), opis i evaluacija.*

Svaka aktivnost podložna je prilagođavanju temi, situaciji, grupi i drugim okolnostima u kojim se ona izvodi.

COR 1: SVET BEZ SIROMAŠTVA

Ovaj cilj se ne odnosi samo na dimenziju siromaštva zasnovanu na prihodima. Nastoji da iskoreni siromaštvo u svim njegovim oblicima kroz pristup socijalnoj zaštiti, osnovnim uslugama, jačanje ekonomske otpornosti i jednak pristup resursima. Siromaštvo se manifestuje u različitim aspektima našeg društva imajući u vidu efekat pandemije COVID-19 koja je preokrenula veliki deo napretka u borbi protiv siromaštva.

CILJEVI:

1.1. Do 2030. iskoreniti ekstremno siromaštvo za sve ljude svuda, koje se trenutno meri kao ljudi koji žive sa manje od 1,25 dolara dnevno.

1.2. Do 2030. smanjiti najmanje za polovinu udeo muškaraca, žena i dece svih uzrasta koji žive u siromaštvu u svim njegovim dimenzijama prema nacionalnim definicijama.

1.3. Sprovesti nacionalno odgovarajuće sisteme i mere socijalne zaštite za sve, uključujući podove, i do 2030. godine postići značajnu pokrivenost siromašnih i ugroženih.

1.4 Do 2030. obezbediti da svi muškarci i žene, posebno siromašni i ugroženi, imaju jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup osnovnim uslugama, vlasništvo i kontrolu nad zemljom i drugim oblicima imovine, nasleđe, prirodne resurse, odgovarajuće nove tehnologije i finansijske usluge, uključujući mikrofinansiranje.

1.5 Do 2030. izgraditi otpornost siromašnih i onih u ranjivim situacijama i smanjiti njihovu izloženost i ranjivost ekstremnim događajima povezanim sa klimom i drugim ekonomskim, socijalnim i ekološkim šokovima i katastrofama.

1.a Osigurati značajnu mobilizaciju resursa iz različitih izvora, uključujući kroz pojačanu razvojnu saradnju, kako bi se obezbedila adekvatna i predvidljiva sredstva za zemlje u razvoju, posebno najmanje razvijene zemlje, da implementiraju programe i politike za okončanje siromaštva u svim njegovim dimenzijama .

1.b Kreirati čvrste okvire politike na nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, zasnovane na razvojnim strategijama u korist siromašnih i rodno osetljivih, kako bi se podržalo ubrzano ulaganje u akcije iskorenjivanja siromaštva.

NEJEDNAKOST I STATUS

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučiti o uticajima nejednakosti koji proizilaze iz nejednake raspodele resursa u društvu.
- Pokazati kakav uticaj nejednakost koja proističe iz siromaštva može imati na društvo.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijali: novčanice ili vaučeri, kuvana jaja na osnovu broja grupa, sto koji služi kao pijaca za izlaganje robe, pelene za jednokratnu upotrebu, folija sa mehurićima, podstavljene pošiljke, novine, komadi tkanine, komadi kanapa.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 50 učesnika.

OPIS:

1. Podelite učesnike u 3 grupe sa visokim, srednjim i niskim prihodima.
2. Obezbeđen krhki predmet kao što je jaje da predstavlja dete ili bebu.
3. Distribuirajte lažne valute ili vaučere.
4. Uputite učesnike u svakoj grupi da je njihov cilj da kupe ono što im je potrebno, kako bi osigurali da će njihova jaja imati najbolji život koji može da se ponudi, u pogledu bezbednosti i blagostanja.
5. Postojeće tržište na kojem svaka grupa može kupiti zalihe kako bi ostvarila svoju misiju:
  - Na pijaci nabavite artikle kao što su pelene (100 evra), folija sa mehurićima (75), postavljene pošiljke (50 evra), odeljak za novine (25 evra), komadi tkanine (po 5 evra).
  - Pre nego što počne kupovina, grupe mogu da pregledaju artikle za prodaju. Zatim svakoj ekonomskoj grupi dajte jedno sirovo jaje koje predstavlja bebu koju pokušavaju da zaštite od štete.
6. Učesnici sa najvišim primanjima prvo obavljaju sve svoje kupovine, zatim slede oni sa srednjim, a zatim oni sa najnižim primanjima.
7. Grupe su upućene da zaštite svoja jaja sa svojim zalihama sa tržišta tako što će umotati jaje da bi se zaštitilo od opasnosti.
8. Od predstavnika svake grupe se traži da stanu na stolicu sa umotanim jajetom i spusti svoje jaje na zemlju. Najprikladnije umotano jaje će najverovatnije biti zaštićeno.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su najznačajnije pouke iz ove aktivnosti?
- ✓ Koje su opasnosti nejednakosti u društvu?
- ✓ Da li je nejednakost samo u prihodima i bogatstvu?

LITERATURA:

Faye, R.(2022). Inclusion of Socioeconomic Status in Psychology Curricula: Classroom Exercises: [apa.org/pi/ses/resources/publications/social-class-curricula.aspx](https://www.apa.org/pi/ses/resources/publications/social-class-curricula.aspx)
<https://www.apa.org/pi/ses/resources/publications/baby-egg-reimers.pdf>

IGRA LIZALICA: DEMONSTRACIJA GLOBALNE DISTRIBUCIJE RESURSA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Vizualizujete neke svetske statistike o distribuciji resursa, pristupu vodi i kanalizaciji.
- Obezbedite put za detaljnu diskusiju o posledicama te stvarnosti.

TRAJANJE:

40 minuta.

RESURSI:

- Materijal: stolice, sto, 30 lizalica.
- Osoblje: 3 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, do 30 učesnika.

OPIS:

1. Zamolite 30 učesnika da stanu na svoje stolice, formirajući krug koji predstavlja ukupnu svetsku populaciju (trenutno oko 8 milijardi ljudi).
2. Svaka osoba predstavlja približno 3,8% svetske populacije.
3. Prvih 11 ljudi sada treba da stoji. Ovi ljudi predstavljaju 36% (2,6 milijardi ljudi) sveta bez adekvatnih sanitarnih uslova, što je glavni uzrok bolesti i smrtnosti, jer podrazumeva nedostatak mesta za pranje nakon korišćenja toaleta i bezbedno mesto za to.
4. Prvih 6 ljudi koji stoje na podu treba da sednu na stolice, jer oni predstavljaju 20% (1,4 milijarde ljudi) sveta koji pati od ekstremnog siromaštva.
5. Zamolite 4 iz grupe da sednu na zemlju. Oni zamenjuju 14% ljudi širom sveta koji nemaju pristup sigurnom smeštaju. Živeti u slamaricama ili su beskućnici.
6. Da biste simbolizovali 13% ljudi širom sveta koji se svakodnevno suočavaju sa glađu i 12% ljudi koji nemaju pristup čistoj vodi, zamolite ovu grupu da stavi ruke na svoje stomake.
7. Da biste predstavljali 3,2% svetske populacije koja radi kao deca, zamolite 1 od onih koji sede na podu da leže na leđima.
8. Zamolite 3 osobe koje još sede na stolicama da podignu ruke u vazduh kako bi simbolizovali 10% svetske populacije koja kontroliše većinu svojih resursa (idealno jednu ženu i dva muškarca).
9. Obezbedite 30 lizalica. Ovde lizalice predstavljaju svetsko bogatstvo. Iako ima 30 učesnika i 30 lizalica, lizalice bi se delile kao i svetsko bogatstvo. 25 lizalica ide u 10 najbogatijih, pri čemu više ide muškarcima nego ženama, a ostatak grupe uzima 5 lizalica: 15% će se podeliti između njih.

Tabela sa distribucijom za različite veličine razreda. Brojevi su približni zbog zaokruživanja.

Klase	10	30
Procenat svetske populacije	10%	3,30%
Nedostatak adekvatnih sanitarnih uslova (37%)	4	11
Živi u apsolutnom siromaštvu (20%)	2	6
Živi u slamaricama (14%), živi gladno (13%)	1	4
Deca koja rade (3%)	0	4
Top 10%	1	1

10. Diskusija:

- Gde ti je mesto npr. Stajanje/sedenje? Koje mere? bogatstvo, prihod, obrazovanje i zdravstvene usluge.
- Kako su se osećali oni koji su sedeli kada su im dali svojih 5 lizalica?
- Kako su se osećali oni koji su stajali?
- Da li je neko razmišljao o tome kako će ih podeliti? Da li je neko razmišljao o tome kako bi mogli da nabave nešto od veće gomile lizalica? Zašto ili zašto ne?
- Da li bi se oni koji stoje osećali drugačije da nisu znali da ostali imaju samo 5 da podele?
- Koje stvari se trenutno dešavaju u svetu koje mogu biti povezane sa nejednakom distribucijom? Koja je veza?
- Tvrdilo se da je ovaj nivo nejednakosti u srži većeg dela svetskog sukoba. Da li se slažete/ne slažete?
- Šta bi se moglo dogoditi između zemalja ili između ljudi u zemljama koje su povezane sa ovom nejednakošću?
- Možemo li nešto da uradimo povodom toga?

EVALUACIJA:

- ✓ Šta vam ova aktivnost govori o raspodeli resursa i siromaštvu u društvu?
- ✓ Šta možete reći o nepravednosti u nejednakosti?
- ✓ Da li biste te nejednakosti povezali sa kulturnom hegemonijom određenih društveno-ekonomskih grupa?

LITERATURA:

R.I.C Publication (2018, October 05). National Poverty Week. World Poverty Visualization. <https://www.ricpublications.co.za/blog/post/national-poverty-week/>

<https://www.oneworldcentre.org.au/wp/wp-content/uploads/2021/06/The-lolly-game-1.pdf>

TI I POLITIKE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Učesnici uče o ulozi političkih tela u osnaživanju građana i obezbeđivanju inkluzije i ravnopravnosti u društvima.
- Predložite načine za poboljšanje životnog standarda članova zajednice.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijali: markeri, sticky notes, kartoni ili beli čaršafi.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; do 50 učesnika.

OPIS:

1. Ideja je da učesnici razumeju učešće kroz političku partiju. U tu svrhu, učesnici su organizovani u grupe kako bi dali najmanje pet predloga koje bi politička partija uključila u svoj akcioni plan, a to će biti Manifest za iskorenjivanje siromaštva u svim oblicima.

2. Predlozi se mogu odnositi na:

- Pristup zapošljavanju
- Pristupačna zdravstvena zaštita
- Pristup besplatnom obrazovanju
- Pristup slobodnom vremenu
- Penzioni plan

3. Svaka grupa treba da razradi svoj Manifest i predstavi ga ostalima.

EVALUACIJA:

- ✓ Da li mislite da mladi treba da učestvuju u formulisanju politika i političkih manifesta političkih partija?
- ✓ Kako inače mislite da mladi mogu učestvovati u političkim procesima svoje zajednice?

ŠTA TI MOŽEŠ DA URADIŠ PO TOM PITANJU?

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Ohrabriti učesnike da organizuju dobrovoljne akcije u vidu obuka koje mogu poboljšati socio-ekonomski status društva.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijali: papir, olovke, markeri
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/ omladinski radnik, do 50 učesnika.

OPIS:

1. Učesnici su podeljeni u 3 grupe, a zatim se od njih traži da naprave plan akcija u vidu obuka i radionica, koje mogu pružiti članovima zajednice kao doprinos postizanju COR 1 i njegovih ciljeva, npr. Kreiranje radionice o baštovanstvu, tj. uzgajanju sopstvenih namirnica.
2. Svaka grupa treba da predstavi rezultate svoje radionice zbog razmene iskustva.

EVALUACIJA:

- ✓ Koja tema je po vama najvažnija, a koja najkorisnija kada je ovaj COR u pitanju?
- ✓ Da li postoji veština koju biste želeli da prenesete drugima, a da nije spomenuta u prezentovanim radionicama?

UPOTREBI SVOJU SNAGU

OBLAST PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Ohrabriti mlade da savladaju i podučavaju druge različitim vještinama.

TRAJANJE:

20 minuta.

RESURSI:

- Materijali: papiri, olovke, markeri
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, do 50 učesnika

OPIS:

1. Učesnicima se daje papir da zabeleže svoje talente i sposobnosti, koje moraju da podele sa drugima.
2. Svaki papir sa talentima i sposobnostima ocenjuje omladinski radnik, kako bi se napravio rezime veština koje su učesnici naveli.
3. Učesnici se ohrabruju potom da u okviru svoje organizacije organizuju radionicu da poduče vršnjake neku veštinu koju su zabeležili.
4. Suština ove aktivnosti je da pomogne učesnicima da prepoznaju veštine koje poseduju, a koje mogu biti od koristi drugima poboljšanjem njihovog kapaciteta za zaradu i iskorenjenje siromaštva. Njihov omladinski radnik/trener će se takođe fokusirati na činjenicu da je svest o sopstvenim vještinama ključna i za pronalaženje posla i za saznanje šta možemo da doprinesemo društvu/zajednici kroz dobrovoljne aktivnosti učešća.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 2: SVET BEZ GLADI

Ovaj cilj ima za cilj iskorenjivanje svih vrsta neuhranjenosti i gladi. Pored toga, obavezuje se da će svim ljudima garantovati godišnji pristup hrani koja je sigurna, hranljiva i dovoljna. Ovo zahteva otporne poljoprivredne prakse, jednak pristup tržištima, tehnologiji i zemljištu, kao i globalnu saradnju na infrastrukturnim i tehnološkim investicijama za povećanje poljoprivredne produktivnosti.

CILJEVI:

2.1: Do 2030. okončati glad i osigurati pristup bezbednoj, nutritivnoj i dovoljnoj ishrani tokom cele godine svim ljudima, a posebno siromašnima i licima u stanjima ranjivosti, uključujući odojčad.

2.2: Do 2030. okončati sve oblike neuhranjenosti, uz postizanje, do 2025. godine, međunarodno dogovorenih ciljeva koji se odnose na zaostajanje u rastu i težine u odnosu na visinu kod dece mlađe od 5 godina, i usmeriti pažnju na nutritivne potrebe adolescentkinja, trudnica i dojilja te starijih lica.

2.3: Do 2030. udvostručiti poljoprivrednu produktivnost i prihode malih proizvođača hrane, a posebno žena, autohtonih naroda, porodičnih poljoprivrednih proizvođača, stočara i ribara, kroz bezbedan i jednak pristup zemljištu, drugim proizvodnim resursima i podacima, saznanjima, finansijskim uslugama, tržištima i mogućnostima za ostvarivanje dodatne vrednosti, odnosno za zapošljavanje van poljoprivrede.

2.4: Do 2030. obezbediti održive sisteme proizvodnje hrane i primeniti otporne poljoprivredne prakse koje povećavaju produktivnost i proizvodnju, koje pomažu u održavanju ekosistema, koje jačaju kapacitet za prilagođavanje na klimatske promene, ekstremne vremenske prilike, suše, poplave i druge katastrofe.

2.5: Održavati genetski diverzitet u proizvodnji hrane, kultivisanim biljkama i uzgajanim i domaćim životinjama i njima srodnim divljim vrstama.

2.5.a: Investirajte u ruralnu infrastrukturu, poljoprivredna istraživanja, tehnologiju i banke gena.

2.5.b.: Sprečiti ograničenja u trgovini poljoprivrednim proizvodima, poremećaje tržišta i izvozne subvencije

2.5.c. Osigurati stabilna tržišta prehrambenih proizvoda i blagovremen pristup tržišnim informacijama, uključujući rezerve hrane, kako bi se ograničila volatilnost cijena hrane.

ODRŽIVO KUVANJE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podsticati znanje u vezi sa sledećim temama: Održivo kuvanje, Timski rad, Smanjenje resursa.

TRAJANJE:

1-3 sata.

RESURSI:

- Materijali: Oprema za kuvanje, sastojci za recept.
- Osoblje: 1 trener i 1 fasilitator; 8-20 mladih.

OPIS:

1. Zamolite učenike da pogledaju sledeće video zapise: [Video 1](#) i [Video 2](#).
2. Zatim, uz sastojke iz vašeg lokalnog supermarketa, možete sve zajedno da kuvate! Ne zaboravite da budete što je moguće održiviji.
3. Zatim, razmislite po grupama o celokupnom iskustvu:
  - Šta ste naučili iz ove aktivnosti?
  - Da li ste shvatili koliko je važno imati održiv mentalitet dok kuvate? Zašto da/Zašto ne?
  - Da li ćete u budućnosti više pokušati da sprovedite održivo kuvanje? Zašto da/Zašto ne?

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

MISLI KAKO DA ISKORENIŠ GLAD

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati svest mladih o globalnoj gladi i ojačati njihovo kritičko rezonovanje o pronalaženju rešenja.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijali: Prilog A odštampane karte.
- Osoblje: 1 trener, 1 fasilitator; 9-12 mladih.

OPIS:

1. Podelite grupu za učenje na manje (na primer, 3 grupe od 3 člana).
2. Zamolite grupe da pročitaju kartice iz Priloga A.
3. Zamolite ih da navedu razloge zbog kojih su ljudi gladni.
4. Nasumično dajte svakoj grupi 3 kartice i zamolite ih da diskutuju i navedu moguća rešenja za iskorenjivanje gladi ili neuhranjenosti.
5. Zamolite ih da iznesu svoja razmišljanja ostalim grupama.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su bile prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta bi se moglo poboljšati?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo?
- ✓ Da li biste bili voljni da ponovite ovu vežbu?

BIRAJTE HRANU KOJA SMANJUJE GLAD

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati svest mladih o globalnoj gladi i ojačati njihovo kritičko razmišljanje o promeni ishrane na bolje.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijali: A4 papiri i markeri.
- Osoblje: 2 fasilitatora; 8-20 mladih.

OPIS:

1. Zamolite učenike da naprave dnevnu listu hrane koju jedu.
2. Zamolite učenike da razmisle o obrascima ishrane koji:
  - Imajte nultu toleranciju na otpad
  - Potpuno su hranljivi i zdravi
  - Ostvaruju COR 2
3. Kada smisle novi, efikasniji način ishrane. pregledati sa njima, sledeći vodič:
<https://www.fao.org/3/CA0964EN/ca0964en.pdf>

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

GLADNE STOLICE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati svest od gladi dok se zabavljaš.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijali: stolice, zvučnici, markeri, papiri.
- Osoblje: 1 trener, 1 fasilitator; 8-20 mladih.

OPIS:

1. Napravite crteže raznih vrsta voća. Neka bude dostupno nekoliko od svake sorte (sorte kao što su: jabuke, tropske (mango i banane), citrusi (mandarine, pomorandže, limete) itd.
2. Svaki učesnik treba da ima stolicu, a svaka stolica treba da ima zalepljenu sliku. Imajući u vidu šta god da su mladi, svako od njih mora da traži stolicu za sedenje. Ime voća tada proziva trener ili voditelj.
3. Igrači treba da imaju za cilj da uvek sede na praznim mestima i ne mogu da se vrate na ona sa kojih su upravo ustali.
4. Kada trener/moderator uključi muziku, igrači moraju stalno da se kreću okolo dok plešu. Kada se muzika isključi, trener/voditelj može nazvati sortu voća ili nekoliko sorti.
5. Uklonite jednu stolicu nakon nekoliko krugova u kojima svi smenjuju stolice. Ko ne stigne do stolice u sledećem krugu mora da sedne.
6. U svakom narednom kolu oduzima se stolica i eliminiše se igrač. Dok ne ostane samo jedna stolica, igra se nastavlja.
7. Razgovarajte o razlozima zašto nema uvek dovoljno hrane da se svima posluži posle igre.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

NEMA NOVCA, NEMA MEDA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

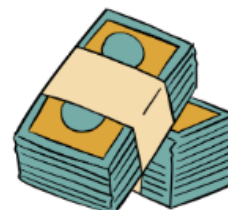
- Povećati svest o globalnoj gladi zbog siromaštva.

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

- Materijali: Pristup internetu, A4 papiri, markeri.
- Osoblje: 1 trenere, 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; 8-20 mladih.

OPIS:

1. Podelite mlade da rade u grupama od 3 ili 4 člana.
2. Moraju da naprave listu za kupovinu sastojaka koja će im omogućiti da pripreme zdrave obroke za jedan dan za jednu osobu. Imaće samo 3 evra u svom posedu na raspolaganju za ovaj zadatak.
3. U nekim zemljama u razvoju ljudi zarađuju manje od 3 evra dnevno. Zamolite ih da razmisle da li je moguće napraviti pun dnevni plan zdravog obroka sa ovom količinom novca. Zamislite sada da će morati da prehranjuju porodicu sa ovom količinom novca.
4. Zamolite ih da naprave potpun dnevni plan zdravog obroka bez ograničenja budžeta. Koliko im sada još novca treba?

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 3: DOBRO ZDRAVLJE I BLAGOSTANJE

Ovaj cilj uzima u obzir sve glavne zdravstvene probleme, uključujući pristup sigurnim, efikasnim, visokokvalitetnim lekovima i vakcinama po razumnoj ceni za sve, kao i reproduktivno zdravlje, zdravlje majke i deteta, kao i zarazne, nezarazne, i bolesti životne sredine. Pored toga, poziva se na poboljšanu potrošnju na zdravstvo, više istraživanja i razvoja i jačanje kapaciteta za upravljanje zdravstvenim rizicima i smanjenje preko granica za sve nacije.

3 DOBRO ZDRAVLJE

CILJEVI:

- 3.1 Do 2030. smanjiti globalnu stopu smrtnosti majki na manje od 70 na 100.000 živorođenih.
- 3.2 Do 2030. okončati smrt novorođenčadi i dece mlađe od 5 godina koja se može sprečiti, pri čemu sve zemlje žele da smanje neonatalnu smrtnost na najmanje 12 na 1.000 živorođenih, a smrtnost mlađe od 5 godina na najmanje 25 na 1.000 živorođenih.
- 3.3 Do 2030. okončati epidemije side, tuberkuloze, malarije i zanemarenih tropskih bolesti i boriti se protiv hepatitisa, bolesti koje se prenose vodom i drugih zaraznih bolesti.
- 3.4 Do 2030. smanjiti za jednu trećinu preranu smrtnost od nezaraznih bolesti kroz prevenciju i lečenje i promovisati mentalno zdravlje i blagostanje.
- 3.5 Ojačati prevenciju i lečenje zloupotrebe supstanci, uključujući zloupotrebu narkotika i štetnu upotrebu alkohola.
- 3.6 Do 2020. prepoloviti globalni broj smrtnih slučajeva i povreda u saobraćajnim nesrećama.
- 3.7 Do 2030. obezbediti univerzalni pristup uslugama seksualnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući planiranje porodice, informisanje i obrazovanje, i integraciju reproduktivnog zdravlja u nacionalne strategije i programe.
- 3.8 Ostvariti univerzalnu zdravstvenu pokrivenost, uključujući zaštitu od finansijskih rizika, pristup kvalitetnim osnovnim zdravstvenim uslugama i pristup bezbednim, efikasnim, kvalitetnim i pristupačnim osnovnim lekovima i vakcinama za sve.
- 3.9 Do 2030. godine značajno smanjiti broj smrtnih slučajeva i bolesti od opasnih hemikalija i zagađenja i kontaminacije vazduha, vode i zemljišta.

PODKAST ZA MENTALNO ZDRAVLJE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Promovisati kreativnost, timski rad, saradnju.
- Pomoći ljudima da rade sa velikim timovima.
- Podići svest o mentalnom zdravlju.

TRAJANJE:

4-8 sati.

RESURSI:

- Materijali: Telefon/Laptop, aplikacija za uređivanje glasa, skripte i pitanja za intervju.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; 20-24 mladih.

OPIS:

1. Podelite tim u 2-3 grupe od 8 ljudi, u zavisnosti od njihovog broja. Zamolite svaki tim da podeli odgovornosti (scenarista, kameraman, reditelj, anketar, sagovornik, itd.). Zatim objasnite zadatak ove vežbe. Timovi treba da snime podkast (do 10 minuta) u obliku intervjuja, govoreći o ličnim iskustvima o problemima mentalnog zdravlja. Oni takođe mogu pozvati člana svoje porodice da budu ispitanici, u slučaju da se suočio sa bilo kakvim poteškoćama u mentalnom zdravlju.
2. Nabaviti opremu - mikrofone, scenario i laptop.
3. Timovi će imati vremena da zapišu svoja pitanja za intervjuje. Zatim će timovi kreirati podkaste/intervjuje na osnovu scenarija i pitanja koja imaju.
4. Otpremite sve podkastove na zajedničku internu memoriju na kraju vežbe i slušajte ih kao jedinstveni tim.
5. Ljudi sada mogu da podele svoja osećanja o tome koliko je mentalno zdravlje važno, kao i da razgovaraju o sledećim pitanjima:
  - Da li ste ikada imali problema sa mentalnim zdravljem?
  - Kako ste se osećali slušajući lične priče ovih ljudi?
  - Da li ste osećali empatiju prema njima?

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

IMAM VIŠE POZITIVNIH MISLI O KOJIMA MOGU DA MISLIM

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Izgradite otpornost
- Identifikujte sopstvene snage

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

- Materijali: Prilog B odštampani u A4 formatu, markeri i olovke.
- Osoblje: 1 trener, 1 fasilitator; 4-8 mladih. Ova aktivnost je prikladna za sve uzraste i najbolje funkcioniše kada se radi u malim grupama od 4 osobe.

OPIS:

1. Uvedite koncept traženja pozitivnih stvari tako što ćete zamoliti mlade da se prisete jednog prijatnog događaja od prethodnog dana. Objasnite im kako se optimističan ili pesimistički način razmišljanja može ukoreniti u vašem umu, što može uticati na vaše raspoloženje i nivoe sreće.
2. Opišite kako ova aktivnost pomaže da se izjednači kako ponekad svi imamo tendenciju da primetimo loše stvari više nego dobre.
3. Podelite šablon (Prilog B) i objasnite da učesnici moraju da napišu reč u svaki obrazac, na primer, okružen sam ljubaznim i poverljivim ljudima, ja sam divan prijatelj i mogu da tražim pomoć kada mi je potrebna. Za svaki obrazac mogu napisati dve ili tri rečenice i treba da razmotre kako se svaki od njih oseća.
4. Objasnite grupi neke svoje lične karakteristike i kako se osećate zbog njih. Dozvolite svima koji ponude da podele jednu od svojih misli.
5. Vratite se na ovu vežbu kasnije kako bi mladi mogli da dodaju svoju listu imovine.

EVALUACIJA:

Fasilitator će pregledati napravljene šablone i rezultate koje mladi popunjavaju direktno iz aktivnosti.

PROGRESIVNO OPUŠTANJE MIŠIĆA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Budite sposobni da vežbate progresivno opuštanje mišića.
- Smanjiti stres.
- Kontrolirajte anksioznost.

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

- Materijali: crteži, modeli ili dijagrami ljudskih mišića (za pomoć učesnicima u prepoznavanju i vizuelizaciji različitih mišićnih grupa pre neke aktivnosti).
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 8-12 mladih.

OPIS:

1. Trener objašnjava ideju da je opuštanje korisna strategija za smanjenje stresa. Preneti mlade da će im akcija koju će izvesti pomoći da se opuste istezanjem i oslobađanjem različitih mišićnih grupa u njihovom telu. Ljudima je dozvoljeno da sede ili leže na leđima (u zavisnosti od prostora). Ovo je grupna aktivnost u kojoj može učestvovati 8-12 ljudi.

2. Pripremite mlade za uključivanje demonstriranjem ili modeliranjem svake faze. Zatim, dva puta za svaki smer, pročitajte uputstva i pokažite ih svojim učenicima na sledeći način:

- Podignite obrve i naborajte čelo. Pokušajte da dodirnete liniju kose svojim obrvama. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Namršti se. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Što čvršće možete, zatvorite oči. Usne zatvorene, povucite uglove usta unazad. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Otvorite oči i usta što je više moguće. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se. Osetite toplinu i smirenost na svom licu.
- Ispružite ruke ispred sebe. Čvrsto zatvorite pesnicu. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se. Osetite toplinu i smirenost u svojim rukama.
- Ispružite ruke u stranu. Pretvarajte se da se rukama gurate o nevidljivi zid. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Savijte laktove i napravite mišić na nadlaktici. Zadržite 5 sekundi i opustite se. Osetite kako napetost napušta vaše ruke.
- Podignite ramena. Pokušajte da vam ramena dodiruju uši. Zadržite 5 sekundi i opustite se.
- Izvijte leđa od naslona stolice (ili od poda). Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Zaokružite leđa. Pokušajte da ga gurnete na naslon stolice (ili na pod). Zadržite 5 sekundi ... i opustite se. Osetite kako napetost napušta vaša leđa. 11. Zategnite mišice stomaka. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Zategnite mišice kuka i zadnjice. Zadržite 5 sekundi ... i opustite se.
- Zategnite mišice butina tako što ćete noge pritisnuti što bliže možete. Zadržite 5 sekundi i

opustite se.

- Savijte gležnjeve prema telu koliko god možete. Zadržite 5 sekundi i opustite se.
- Savijte nožne prste ispod koliko možete. Zadržite 5 sekundi i opustite se. Oseti kako napetost napušta tvoje noge.
- Zategnite sve mišice celog tela. Zadržite deset sekundi ... i opustite se. Neka vam celo telo bude teško i zgužvano. Sedite tiho (ili mirno ležite) i uživajte u ovom osećaju opuštenosti nekoliko minuta.

EVALUACIJA:

Pitanja za samovrednovanje:

- ✓ Šta sam naučio kroz ovu aktivnost?
- ✓ Da li mi je to pomoglo da smanjim/kontrolišem stres?
- ✓ Da li ću ga ponovo koristiti u budućnosti?

SNAGE, MOGUĆNOSTI, TEŽNJE, REZULTATI

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Priznajte sopstvene snage.
- Povećajte potencijal i težnje.

TRAJANJE:

1.30 sat.

RESURSI:

- Materijal: Prilog C i D odštampati u A4 formatu, markeri.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 8-12 mladih.

OPIS:

1. Podelite SOAR šablon.
2. Zamolite učesnike da identifikuju svoje trenutne snage u smislu veština i navedu ih u tačkice na crtežu tela Sadašnji Ja. Nakon toga, učenici moraju da istaknu sposobnosti za koje se nadaju da će posedovati i da urade isto na crtežu tela Budući Ja.
3. Kada svi završe, neka se sastanu u parovima kako bi pregledali sve što su napisali. Informacije se moraju diskutovati i razmenjivati među svim učesnicima. Od učesnika se traži da u međuvremenu odaberu ljude sa kojima dele mnoge osobine i interesovanja, i da posle nastave razgovaraju o tome šta treba da urade da bi ostvarili svoje ciljeve.
4. Glavni cilj ove vežbe nije da bude nametljiv, već da poveća svest učesnika o njihovim talentima i pomogne im da identifikuju partnera sa sličnim ciljevima kako bi mogli da rade zajedno na izradi plana akcije. Zamolite učesnike da se pridruže pojedincima čiji su ciljevi bili fascinantni ako ne mogu da pronađu nikog drugog sa uporedivim ciljevima. Ako više od dve osobe imaju iste težnje, oni su slobodni da formiraju grupu sa drugim ljudima.

EVALUACIJA:

Trener na kraju aktivnosti može da postavi refleksivna pitanja, kao što su:

- ✓ Da li ste uživali u aktivnosti?
- ✓ Da li ste naučili nešto o sebi?
- ✓ Da li planirate da razgovarate sa svojim partnerom o svojim težnjama nakon aktivnosti?

BRIGA O SAMOM SEBI

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučite o brizi o sebi.
- Prepoznajte oblasti sopstvenog života kojima je potrebna pažnja.
- Održavajte brigu o sebi.
- Podići svest o socijalnom i mentalnom zdravlju.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijali: Prilog E štampan u A4 formatu, markeri.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 8-12 mladih.

OPIS:

1. Dostavite Upitnik za samopomoć učesnicima (**Prilog E**).

2. Pre nego što učesnici popune odgovor, voditelj mora da primeni tehniku opuštanja:

Počnite sa vežbom opuštanja kako bi se učesnici osećali prijatno. Vežba ide na sledeći način:

„Zauzmite veoma udoban položaj sedenja ili ležanja. Uverite se da vam je dovoljno toplo, ali ne previše toplo i da vas neće ometati telefon, zvona na vratima ili potrebe drugih. Počnite na mestu iznad glave na plafonu. Duboko udahnite brojeći do 8, zadržite dah izbrojite do 4, pustite ga da izbrojite do 8. Uradite to još 2 puta.

Sada zatvorite oči, ali ih držite u istoj poziciji u kojoj su bili kada ste zurili u mesto na plafonu. Udahnite do 8, zadržite da izbrojite do 4, izdahnite da izbrojite do 8.

Sada se fokusirajte na nožne prste. Neka budu potpuno opušteni. Sada polako pomerite opuštanje uz noge, preko peta i listova do kolena. Sada pustite da se topli osećaj opuštenosti pomeri uz vaša bedra. Osetite kako vam se ceo donji deo tela opušta. Pustite da se opuštanje kreće veoma sporo kroz zadnjicu, donji deo stomaka i donji deo leđa. Sada osetite kako se kreće, veoma sporo, uz kičmu i kroz stomak. Sada osetite kako toplo opuštanje teče u grudi i gornji deo leđa.

Neka ovo opuštanje teče sa ramena, niz ruke, preko laktova, kroz ruke i prste. Sada pustite da vam opuštanje polako ide kroz grlo, uz vrat, pustite da se sve omekša i opusti. Neka vam se sada pomeri u lice. Ispunite opuštanje, ispunite vilicu, mišiće obraza i oko očiju. Neka vam se pomeri na čelo. Sada pustite da vam se celo telo opusti i da vam bude toplo i udobno. Vaše telo je sada potpuno opušteno uz topli osećaj opuštanja koji ispunjava svaki mišić i ćeliju vašeg tela.

3. Sada dajte učesnicima 20 minuta da popune upitnik.

EVALUACIJA:

Ova faza je ključna. Možete postaviti refleksivna pitanja kao:

- ✓ Da li osećate da ste naučili nešto o sebi? Hoćeš li nešto da uradiš povodom toga?
- ✓ Da li se osećate motivisano?

COR 4: KVALITETNO OBRAZOVANJE

COR 4 ima za cilj da obezbedi inkluzivno, pravično i kvalitetno obrazovanje i promoviše mogućnosti doživotnog učenja za sve.

CILJEVI:

4.1 Do 2030. obezbediti da sve devojčice i dečaci završe besplatno, pravedno i kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje koje vodi do relevantnih i efektivnih ishoda učenja.

4.2 Do 2030. obezbediti da sve devojčice i dečaci imaju pristup kvalitetnom razvoju u ranom detinjstvu, nezi i predškolskom obrazovanju kako bi bili spremni za osnovno obrazovanje.

4.3 Do 2030. osigurati jednak pristup svim ženama i muškarcima pristupačnom i kvalitetnom tehničkom, stručnom i terciarnom obrazovanju, uključujući univerzitet.

4.4 Do 2030. godine značajno povećati broj mladih i odraslih koji imaju relevantne veštine, uključujući tehničke i stručne veštine, za zapošljavanje, pristojne poslove i preduzetništvo.

4.5 Do 2030. eliminisati rodne disparitete u obrazovanju i obezbediti jednak pristup svim nivoima obrazovanja i stručnog osposobljavanja za ugrožene, uključujući osobe sa invaliditetom, autohtono stanovništvo i decu u ugroženim područjima.

4.6 Do 2030. obezbediti da svi mladi i značajan deo odraslih, i muškaraca i žena, steknu pismenost i računanje.

4.7 Do 2030. obezbediti da svi učenici steknu znanja i veštine potrebne za promovisanje održivog razvoja, uključujući, između ostalog, kroz obrazovanje za održivi razvoj i održive stilove života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, promociju kulture mira i nenasilja, globalno građanstvo i uvažavanje kulturne raznolikosti i doprinosa kulture održivom razvoju.

4.A. Izgradite i unapredite obrazovne ustanove koje su osetljive na decu, invaliditet i pol i obezbeđuju bezbedno, nenasilno, inkluzivno i efikasno okruženje za učenje za sve.

4.B Do 2020. godine značajno proširiti globalno broj stipendija dostupnih zemljama u razvoju, posebno najmanje razvijenim zemljama, malim ostrvskim državama u razvoju i afričkim zemljama, za upis u visoko obrazovanje, uključujući stručnu obuku i informacione i komunikacione tehnologije, tehničke, inženjerske i naučne programe, u razvijenim zemljama i drugim zemljama u razvoju.

4.C Do 2030. godine značajno povećati ponudu kvalifikovanih nastavnika, uključujući i međunarodnu saradnju za obuku nastavnika u zemljama u razvoju, posebno u najmanje razvijenim zemljama i malim ostrvskim državama u razvoju.

4 KVALITETNO OBRAZOVANJE

DIZAJNIRAJ POSTER ZA KAMPANJU

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o važnosti kvalitetnog obrazovanja.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: materijal za crtanje
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 50 učesnika.

OPIS:

1. Učesnici su podeljeni u grupe od 5 osoba. Potrebno je da naprave poster koji će biti podeljen tokom društvenog skupa kojem će prisustvovati. Poster treba da istakne:

- Šta znači kvalitetno obrazovanje?
- Ko treba da ima koristi od kvalitetnog obrazovanja?
- Načini doprinosa postizanju kvalitetnog obrazovanja.

2. Dozvolite svakoj grupi 1-2 minuta da podeli svoje postere i ono što su naučili sa ostatkom publike.

EVALUACIJA

- ✓ Kakav je vaš utisak o ovoj aktivnosti?
- ✓ Da li aktivnost predstavlja priliku da razmislite o tome šta smatrate kvalitetnim obrazovanjem?

POVEŽI CILJ

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Upoznati učesnike sa ciljevima i akcijama kojima se može postići cilj 4 COR.

TRAJANJE:

15 minuta.

RESURSI:

- Materijal: slike štampane na A4 ili projektor i kompjuter, internet.
- Osoblje: 1 moderator/fasilitator/trener, do 50 učesnika.

OPIS:

1. Podeliti učesnike u dve grupe i predstaviti ciljeve COR 4.
2. Trener deli sliku povezanu sa jednim od ciljeva COR 4 i traži od svake grupe da predstavi predstavnika.
3. Svaki nominovani kaže cilj koji je povezan sa prikazanom slikom ili scenariom opisanim na deljenoj slici i ukratko objasni zašto tako misli.
4. Igra se završava kada su sve mete pokriveno.

EVALUACIJA:

- ✓ Da li mislite da je ova aktivnost doprinosi da se bolje upoznate sa ciljevima koji su predviđeni COR 4?

NEKA TVOJE IDEJE POLETE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Deljenje ideje o najboljim načinima obavljanja volonterskih aktivnosti.
- Promovisanje volontiranja u zajednici kao doprinos postizanju COR-a.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

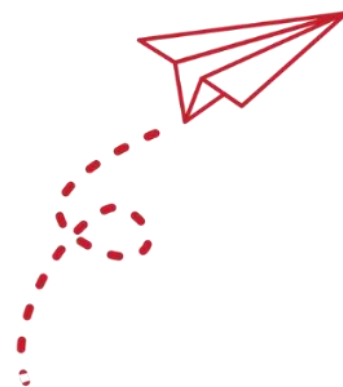
- Materijali: avioni od papira, markeri, papir.
- Osoblje: 4 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 50 učesnika.

OPIS:

1. Učesnicima se daju papirni avioni.
2. Počinje se tako što od svakog učesnika tražiti da zapišu ideju ili kurs na svom avionu na kom bi želeli da volontiraju u implementaciji prvog cilja COR 4.
3. Najaviti učesnicima „Uskoro lansiramo ove avione“. Kada uhvate avion, dati im šansu da pročitaju šta piše na njemu. Dajte im vremena da razmisle i zapišu neke nove drugačije i kreativne ili neobične ideje. Onda ponovo pokrenite avion! Brojati do tri i lansirati avione ponovo.
4. Nakon nekoliko „lansiranja“, zatražite od svakog učesnika da preuzme avion.
5. Zauzvrat, nasumično biranje učesnika da pročita naglas šta piše na svakom avionu.
6. Napravite listu potencijalnih projekata na kojima učesnici mogu da rade.

EVALUACIJA:

- ✓ Da li mislite da ova aktivnost daje priliku mladim ljudima da pokažu višedimenzionalnu perspektivu o COR 4?

ODABERI OBROK

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Osnaživanje učešća porodice u postizanju COR 4.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: stolice, stolovi, činije, šolje, pribor za jelo, akcioni elementi.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, do 10 učesnika.

OPIS:

1. Učesnici su podjeljeni u dve porodice (5 ljudi po porodici). Pripremljena je porodična trpeza.
2. Svaka trpeza ima činiju koja sadrži radnje koje podržavaju COR 4 na različite načine.
3. Svaka porodica treba da jede obrok koji najviše voli.
4. Svaka radnja predstavlja obrok. Radnje su: Rano obrazovanje, Podsticanje neformalnog načina obrazovanja, pohađanje školskih događaja, podržavanje dece, aktivnost u školi, obezbediti prijatnu atmosferu, davanje konstruktivne kritike, pomoć oko domaćeg zadatka, pripreme za testove, nagrade za dobre rezultate, putovanja, dobri odnosi između roditelja i nastavnika, učenje, provođenje vremena sa decom, smisliti zabavne načine učenja, prioriteta u učenju deteta, razgovor sa detetom, podsticanje aktivnog učenja.
5. Na kraju aktivnosti voditelj treba da pregleda tanjire svakog člana porodice da vidi šta smatraju idealnim obrokom.
6. Voditelj na kraju pita: "Sada razmislite o svakom elementu na vašem tanjiru. Kako oni utiču na COR 4?"

EVALUACIJA:

- ✓ Da li ova aktivnost uključuje svakog člana porodice i izaziva želju da doprinese postizanju COR-a?

KOMUNIKACIJA U OBLIKU PAPIRA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Uvideti važnost jasne komunikacije kao veštine važne u poslu, preduzetništvu i zaposlenju uopšte.

TRAJANJE:

15 minuta.

RESURSI:

- Materijal: šareni A4 papiri (u boji).
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera; do 10 učesnika.

OPIS:

1. Svaki učesnik dobija papir veličine slova ili A4.
2. I moderator i učesnici bi sproveli aktivnost istovremeno.
3. Fasilitator će čitati uputstva o tome šta da radi sa papirom. Uputstva:
  - Svako drži papir i zatvara oči.
  - Presavijte svaki list papira na pola.
  - Otkinite gornji levi ugao.
  - Presavijte ga još jednom na pola i otkinite gornji desni ugao lista.
  - Ponovo ga presavijte na pola i otkinite donji levi ugao lista papira.
4. Učesnici sada otvore oči i pregledaju šta su smislili.
5. Fasilitator iznosi svoj/njen ishod i ističe razliku od onoga što su učesnici proizveli iako su uputstva bila ista.

EVLALUACIJA:

- ✓ Mislite li da bi rezultati bili bolji da su učesnici komunicirali na dva načina i postavljali pitanja?
- ✓ Šta mislite od kakvog je značaja dvosmerna komunikacija na radnom mestu?

COR 5: RODNA RAVNOPRAVNOST

Ovaj cilj ima za cilj postizanje rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i devojaka. Rodna ravnopravnost nije samo osnovno ljudsko pravo, već i neophodna osnova za miran, prosperitetan i održiv svet. Poslednjih decenija ostvaren je napredak, ali svet nije na putu da postigne rodnu ravnopravnost do 2030. godine.

CILJEVI:

5.1 Prekinuti sve oblike diskriminacije svih žena i devojaka svuda

5.2 Eliminirati sve oblike nasilja nad svim ženama i devojka u javnoj i privatnoj sferi, uključujući trgovinu ljudima i seksualnu i druge vrste eksploatacije

5.3 Eliminirati sve štetne prakse, kao što su deca, rani i prisilni brakovi i sakaćenje ženskih genitalija

5.4 Prepoznati i vrednovati neplaćenu negu i rad u kući kroz pružanje javnih usluga, infrastrukture i politike socijalne zaštite i promovisanje zajedničke odgovornosti u domaćinstvu i porodici u skladu sa nacionalnom prikladnošću

5.5 Osigurati puno i efektivno učešće žena i jednake mogućnosti za liderstvo na svim nivoima donošenja odluka u političkom, ekonomskom i javnom životu

5.6 Osigurati univerzalni pristup seksualnom i reproduktivnom zdravlju i reproduktivnim pravima kako je dogovoreno u skladu sa Programom akcije Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju i Pekinškom platformom za akciju i ishodnim dokumentima njihovih konferencija za pregled

5.A Preduzeti reforme kako bi se ženama dala jednaka prava na ekonomske resurse, kao i pristup vlasništvu i kontroli nad zemljištem i drugim oblicima imovine, finansijskim uslugama, nasleđem i prirodnim resursima, u skladu sa nacionalnim zakonima

5.B Povećati upotrebu tehnologije koja omogućava, posebno informacione i komunikacione tehnologije, za promovisanje osnaživanja žena

5.C Usvojiti i ojačati zdrave politike i zakone koji se mogu primeniti za promociju rodne ravnopravnosti i osnaživanje svih žena i devojčica na svim nivoima

UPOTREBI SVOJ GLAS ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o svim oblicima nasilja nad ženama i devojčicama.
- Osnaživanje žena da ispričaju svoje priče.

TRAJANJE:

2 meseca: prvi mesec - kurs na temu kako preneti priču; drugi mesec - kampanja na društvenim mrežama.

RESURSI:

- Materijal: laptop, projektor, papir, olovke, markeri.
- Osoblje: 3 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 10 učesnika (poželjno mladih žena).

OPIS:

“Upotrebi svoj glas” je kampanja koja daje šansu mladim ženama koje su pretrpele neki vid nasilja da podele njihove priče. Zamišljeno je kao kampanja sa dva dela.

Prvi deo: Radionica o *storytelling*-u. U okviru ove radionice, žene će saznati šta je *storytelling* i koje veštine su neophodne da bi se na najbolji način ispričala priča sa ciljem osnaživanja drugih mladih žena i podizanja svesti o rodno zasnovanom nasilju. Da bi se radionica sprovela potrebno je angažovati stručnjake iz oblasti kao što su aktivizam/feminizam, mentalno zdravlje i novinarstvo/književnost. Svi oni će imati uloge mentora i pružaće različite vrste podrške.

Drugi deo: Mlade žene koje su spremne da se uključe u ovaj projekat i javno govore o svom iskustvu imaće priliku da se prijave putem javnog poziva na društvenim mrežama. Cilj drugog dela kampanje je promocija priča koje su nastale na prethodnoj radionici. U tu svrhu važno je kontaktirati različite organizacije koje se bave pitanjem rodne ravnopravnosti i povezati se sa njima kako bi koristili njihove kanale komunikacije. Mogu se kontaktirati aktivisti i influenseri sa značajnim brojem pratilaca na društvenim mrežama, kako bi se povećala vidljivost kampanje.

EVALUACIJA:

- ✓ Da li ste se osećali osnaženom nakon učešća u ovoj aktivnosti?
- ✓ Šta se promenilo na ličnom nivou? A šta na društvenom nivou?

ULIČNO DOMAĆINSTVO - FLASH MOB

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o neplaćenom poslu i rodnim ulogama.

TRAJANJE:

45 minuta.

RESURSI:

- Materijal: Scenografija, kostimi.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 15 učesnika.

OPIS:

Aktivnost će biti fleš-mob u kome će učestvovati mladi volonteri koji će se putem javnog formulara prijaviti za ovaj događaj. Flash mob je grupa ljudi koji se iznenada okupe na javnom mestu, kratko nastupaju, a zatim se brzo razidu, često u svrhu zabave, satire i umetničkog izraza. Bio bi smešten u centru grada gde će najverovatnije biti većina gradske populacije.

1. U startu bi to izgledalo kao grupa mladih ljudi koji opušteno šetaju gradom.
2. Iz vedra neba će se pojaviti postavka koja predstavlja prosečan gradski stan. Ovo bi sastavili lokalni umetnici. Trebalo bi da pokažu kako prosečan par živi u tradicionalnom, patriotskom vremenu.
3. Postojala bi tri različita para (muž i žena) koji bi se menjali i glumili u različitim scenama: 1. par- muž očekuje ručak posle posla, koji pravi njegova supruga, koja takođe ima puno radno vreme. 2. par- muž ne brine o svom detetu- dete plače. Žena se brine o detetu najbolje što može dok njen muž bulji u telefon. 3. Muž odbija da obavlja kućne poslove jer misli da je to ženski posao.
4. Svaka scena traje oko 10 minuta i ima za cilj da motiviše i inspiriše lokalno stanovništvo da razmišlja o tome kako je diskriminacija unutar uloga u obavljanju kućnih poslova i čuvanju dece.

EVALUACIJA:

- ✓ Kako ste se osećali dok ste izvodili scene?
- ✓ Da li mislite da ovakve akcije mogu povećati svest ljudi o ovoj temi?

RODNA RAZLIKA U PLATAMA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Osvestiti učesnike o realnosti tržišta rada i pojavom nejednake raspodele ekonomskih resursa.

TRAJANJE:

90 minuta.

RESURSI:

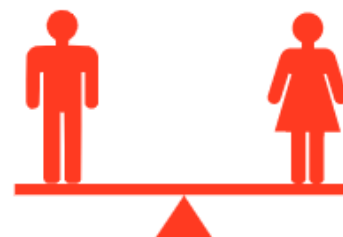
- Materijal: Stikeri/papirići sa različitim iznosima plata (onoliko koliko je učesnika aktivnosti).
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 15 učesnika.

OPIS:

1. Dajte učesnicima zadatak da zamisle da su radnici i da treba da urade neki posao za svog poslodavca (vođu) (primeri posla: napraviti papirni avion, doneti kafu, poslati mejl itd.). Ne treba da brinu; svi će biti plaćeni.
2. Podeliti nalepnice na kojima su radnici označeni po polu, starosti i visini primanja (nalepnice da su žene manje plaćene).
3. Kada se zadaci završe, zamolite učesnike da se postroje (u redu) za plaćanje. Platite svaku osobu u skladu sa njihovim godinama i polu kako je navedeno na platnoj listi radnika. Trebalo bi da prebrojite novac naglas, da vas svi čuju i da svi znaju koliko drugi dobijaju.
4. Ako učesnici počnu da postavljaju pitanja ili se žale, ukratko navedite „razloge“.
5. Tek nakon uplate počnite da razgovarate o sledećim pitanjima:

EVALUACIJA:

- ✓ Kako ste se osećali kada ste dobili manje (ili više) novca od drugih, iako ste svi radili potpuno isti posao? Zašto su neki dobili više (ili manje) od drugih? Zašto se to dogodilo? Kako ste se osećali kada ste dobili više od drugih? Kako ste se osećali kada ste dobili manje od drugih?
- ✓ Da li se ovaj oblik diskriminacije javlja na radnim mestima u vašoj zemlji? Može li se opravdati drugačija plata, kada se isplaćuje muškarcu ili ženi? Zašto? Što da ne? Kada?
- ✓ Šta ako muškarac radi posao bolje od žene? Da li je to dovoljan razlog da se žena plati manje? Ako je muškarac bolje kvalifikovan od žene, da li treba da bude plaćen više?
- ✓ Mislite li da postoje poslovi koje bi trebalo da rade samo muškarci? Zašto? Što da ne? Ako da, koje poslove? Mislite li da postoje poslovi koje bi trebalo da rade samo žene? Zašto? Što da ne? Ako da, koje poslove?
- ✓ Da li mislite da se praksa afirmativne akcije (ili pozitivne diskriminacije) može opravdati da bi se promenili društveni stavovi?

IGROM DO RODNE RAVNOPRAVNOSTI

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o diskriminaciji žena kroz predstavu.

TRAJANJE:

20 minuta.

RESURSI:

- Materijal: Pozornica, stolica.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; do 10 učesnika.

OPIS:

Aktivnost je zamišljena kao kratka i da se sastoji od scena o iskustvima iz stvarnog života. Postavka bi bila vrlo jednostavna i sve bi bilo predstavljeno kroz monologe. Učesnici mogu biti glumci amateri. Priče se mogu ispričati u prvom ili trećem licu. Poenta je da predstavimo opasnosti kroz koje žene prolaze u savremenom svetu. Priče mogu biti iz života učesnika ili mogu biti iz vesti. Bilo bi dobro da imamo profesionalce koji su stručnjaci u oblasti režije predstave.

1. Profesionalac bi razgovarao sa glumcima pre nego što bi smislio scenario. Sakupili bi sva svoja iskustva i ideje. Pored toga, analizirali bi priče iz vesti koje bi takođe mogle da se koriste.
2. Profesionalac bi kreirao scenario.
3. Glumci bi imali nekoliko proba sa rediteljem.
4. Posle toga bi je igrali u školama ili amaterskim pozorištima u gradu. Za to je ključna saradnja sa direktorima tih institucija.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

RADIONICA O REPRODUKTIVNOM ZDRAVLJU MLADIH ZA RODTELJE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o važnosti da roditelji razgovaraju sa decom o reproduktivnom zdravlju.

TRAJANJE:

8 sati.

RESURSI:

- Materijal: papir, markeri, olovke, projektor, laptop/računar
- Osoblje: 4 fasilitatora/trenera (2 omladinska radnika i 2 vršnjačka edukatora); do 20 učesnika.

OPIS:

1. Ova aktivnost je zamišljena kao jednodnevna radionica posvećena reproduktivnom zdravlju mladih. Roditelji često izbegavaju da razgovaraju o ovoj temi sa svojom decom jer ne znaju kako da joj pristupe. Zato je važno da roditelji saznaju zašto je reproduktivno zdravlje važno, zašto ne smeju da izbegavaju ovu temu, koje vrste zaštite postoje, koliki je procenat neželjenih trudnoća i česte situacije u kojima se one dešavaju. Imaće priliku da uče od profesionalaca kao što je lekar ili neki drugi stručnjak.
2. Sledeći deo radionice će voditi mladi ljudi koji su vršnjački edukatori na ovu temu. Pošto imaju iskustva u razgovoru sa decom, mogli bi da ukažu na najpristupačniji način da razgovaraju o tome i greškama koje su primetili da roditelji prave.
3. Nakon toga sledi igranje uloga u okviru radionice gde se jedna osoba pretvara da je dete, a druga kao roditelj govori o reproduktivnom zdravlju.
4. Pored toga, kao druga tema biće obrađena menstrualna higijena i siromaštvo. Roditelji će naučiti kako da razgovaraju sa decom o menstruaciji, kako da pripreme devojčice šta da očekuju kada dobiju prvu menstruaciju i koji su neki inovativni menstrualni proizvodi, na primer menstrualne čašice.
5. Na kraju, roditelji su mogli da iznesu svoje nedoumice, postavljaju pitanja i podele iskustvo ako ga imaju.

EVALUACIJA:

- ✓ Da li smatrate da imate više znanja o reproduktivnom zdravlju nego pre učestvovanja u aktivnosti?

COR 6: ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI

Ovaj cilj ima za cilj da osigura dostupnost i održivo upravljanje vodom i kanalizacijom za sve. Milijarde ljudi neće imati pristup ovim osnovnim uslugama 2030. osim ako se napredak ne poveća četiri puta.

CILJEVI:

6.1 Do 2030. godine postići univerzalan i jednak pristup bezbednoj i pristupačnoj vodi za piće za sve.

6.2 Do 2030. godine postići pristup adekvatnim i pravičnim sanitarnim i higijenskim uslovima za sve i okončati otvorenu defekaciju, obraćajući posebnu pažnju na potrebe žena i devojčica i onih u ranjivim situacijama.

6.3 Do 2030. poboljšati kvalitet vode smanjenjem zagađenja, eliminisanjem odlaganja i minimiziranjem oslobađanja opasnih hemikalija i materijala, prepolovljavanjem udela neprečišćenih otpadnih voda i značajno povećanjem recikliranja i bezbedne ponovne upotrebe na globalnom nivou.

6.4 Do 2030. značajno povećati efikasnost korišćenja vode u svim sektorima i obezbediti održivo povlačenje i snabdevanje slatkom vodom kako bi se rešila nestašica vode i značajno smanjio broj ljudi koji pate od nestašice vode.

6.5 Do 2030. implementirati integrisano upravljanje vodnim resursima na svim nivoima, uključujući prekograničnu saradnju prema potrebi.

6.6 Do 2020. zaštititi i obnoviti ekosisteme vezane za vodu, uključujući planine, šume, močvare, reke, vodonosne slojeve i jezera.

6.a Do 2030. proširiti međunarodnu saradnju i podršku za izgradnju kapaciteta zemljama u razvoju u aktivnostima i programima vezanim za vodu i kanalizaciju, uključujući prikupljanje vode, desalinizaciju, efikasnost vode, tretman otpadnih voda, recikliranje i ponovnu upotrebu tehnologije.

6.b Podržati i ojačati učešće lokalnih zajednica u poboljšanju upravljanja vodama i kanalizacijom.

6 ČISTA VODA I SANITARNI USLOVI

PRLJAVA VODA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučite o konceptu sanitacije i higijene.
- Uraditi eksperiment o prečišćavanju vode.

TRAJANJE:

45 minuta.

RESURSI:

- Materijal: voda sa zemljom sa dva providna kontejnera.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, 20 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator će objasniti COR 6, fokusirajući se na koncepte sanitacije i higijene i njihov značaj za ljudsko zdravlje.
2. Nakon toga, on/ona će objasniti da će sprovesti eksperiment kako bi prljavu vodu učinili pitkom. Da bi to uradili, učesnici će se podeliti u grupe od 3-5 ljudi. Fasilitator će objasniti uputstva grupama.
3. Uputstvo: Prvo što će uraditi je da stave praznu posudu, prekriju je krpom i drže je gumicom. Sipajte mešavinu vode i zemlje koju imamo u čaši. Videćemo kako malo po malo voda filtrira vodu i sprečava prolazak velikih organskih ostataka kao što su kamenje, lišće ili zemlja. Moraćemo malo da sačekamo, dok se talog koji je zaostao ne slegne na dno čaše i voda na vrhu ne postane čistija. Sada uzmite filter za kafu i ponovite isti postupak. Zatim dodamo hlor, hlor će ubiti bakterije u vodi tako da ne pređu u našu vodu.
4. Na kraju, fasilitator će reći grupi mogućnost organizovanja ove aktivnosti sa decom, kako bi učesnici imali priliku da budu vršnjачki edukatori/treneri.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

LITRI VODE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o efikasnoj upotrebi vode.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: Tabla, karton, olovka, papir, hemijske olovke, markeri, krep traka, selotejp
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, 5-10 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator priprema tablu i ispisuje različite dnevne kućne aktivnosti koje zahtevaju vodu.
2. Svaki učesnik stavlja karticu koja sadrži litre vode za koje misli da se koriste za svaku aktivnost.
3. Nakon toga svi učesnici mogu da daju svoje mišljenje i da se slože da promene kartice, ako je potrebno.
4. Fasilitator će korigovati dodelu litara za svaki zadatak i učesnici će to komentarisati, iznoseći svoje ideje za smanjenje količine vode. Fasilitator će ohrabriti učesnike da svojim porodicama prenesu informacije i savete za uštedu vode, kako bi napravili promene.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

VODA, PLAVO ZLATO

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o važnosti vode kao resursa za život.

TRAJANJE:

35 minuta.

RESURSI:

- Materijal: projektor/ekran, zvučnici, tabla.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 30 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator će početi tako što će reći da će raditi na onome što nazivaju „plavim zlatom“. Pitaće: da li znate o čemu pričamo? I zašto onda mislimo da se voda zove plavo zlato?
2. Učesnici će odgledati sledeći video: [Priča o flaširanoj vodi](#) (8:04 minuta).
3. Nakon projekcije održaće se diskusija koja počinje pitanjima:
  - O čemu nam govori kratki film?
  - Šta te je pogodilo?
  - Koje konflikte u vezi sa vodom otkrivete?
  - Koja rešenja predlažu?
  - Šta možemo učiniti da doprinesemo dobrom korišćenju ovog vitalnog resursa?
4. Fasilitator će uzeti u obzir ključne ideje koje će mu/joj pomoći da donese kratak zaključak o važnosti odgovornog korišćenja vode i šta se može učiniti povodom toga.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

LITERATURA:

Training and Research Group "Tejiendo Redes". URL: <http://prodiversaods.eu/project/ods-6-asegurar-la-disponibilidad-y-la-gestion-sostenible-del-agua-y-el-saneamiento-para-todas-las-personas>

KADA VODA NE IZLAZI IZ ČESME

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest mladih o pitanju univerzalnog i pravičnog pristupa vodi i upravljanja vodom u svetu.
- Znati, koristiti i razmišljati o konceptima kao što su: vodeni stres, zagađenje, nejednaka distribucija vodnih resursa i alternativna obnovljiva slatka voda.

TRAJANJE:

Sat i po.

RESURSI:

- Materijal: Papiri i materijal za pisanje (olovke i hemijske), flipčart.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, 30 mladih.

OPIS:

1. Prvo, grupa će razmišljati o tome šta oni misle da uzrokuje žeđ na Zemlji uprkos tome što ima toliko vode. Ove ideje će biti sakupljene na flipčartu ili na tabli.

2. Podeliti učesnike u grupe od najviše 4 osobe.

3. Svaki tim će morati da izabere jedan od uzroka (bolesti) koji su se pojavili u početnoj debati (vodeni stres, nepravedna raspodela vodnih resursa, zagađenje, suša...) a zatim da se organizuju da traže i uporede podatke koji se odnose na različite simptome bolesti Zemlje na kojima je grupa odlučila da radi (procenti, grafikoni, itd.). Sa svim prikupljenim podacima, moraćete da odgovorite na sledeća pitanja:

- Da li postoji razlika između različitih delova sveta u pogledu ove bolesti?
- Da li postoji veza između broja stanovništva i korišćenja vode?
- Može li voda biti pokretač promena za svet?

EVALUACIJA:

- ✓ Na kraju svih prezentacija od učenika će biti zatraženo da pojedinačno prođu kroz sledeću rutinu razmišljanja, kao refleksiju, kako bi sintetizovali svoje ideje i bili svesni onoga što su naučili.
- ✓ Pre sam mislio _____ / Sada mislim _____ .

UMETNOST VODE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Refleksija o društvenim problemima uzrokovanim nedostatkom vode, higijene i sanitarija.
- Negujte kreativnost.

TRAJANJE:

3 sata.

RESURSI:

- Materijal: papir, olovke, markeri, bojice/flomasteri
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 20 učesnika

OPIS:

1. Od učesnika će se tražiti da pojedinačno razmisle o tome šta voda znači za njih. Fasilitator će podstaći razmišljanje sledećim pitanjima:

- Koje su vam prve reči koje vam padaju na pamet kada pomislite na „vodu“?
- Kako biste eksperimentisali sa „vodom“ sa svakim svojim čulom?

2. Nakon toga, učesnici će zajednički razmišljati o problemima uzrokovanim nedostatkom vode, higijene i sanitarija u drugim delovima sveta.

3. Od njih će biti zatraženo da kreiraju umetničko delo da izraze svoja osećanja/misli o vodi (1. faza) i/ili da podignu svest o problemima izazvanim nedostatkom vode, higijene i sanitarija (2. faza). Mogu da rade bilo koju vrstu umetničkog rada (crtanje, podcast, ples, video, itd.). Mogu to da rade pojedinačno ili u parovima ili malim grupama.

4. Radovi će biti predstavljeni, u meri u kojoj su mogli biti završeni.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 7: DOSTUPNA I OBNOVLJIVA ENERGIJA

COR 7 ima za cilj da osigura pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve. Pristup električnoj energiji i čistim gorivima za kuvanje je poboljšan u mnogim delovima sveta, ali 675 miliona ljudi tek treba da bude priključeno na mrežu, a 2,3 milijarde još uvek kuva na nebezbednim i zagađujućim gorivima. Da bi se obezbedio pristup energiji za sve do 2030. godine, neophodno je ubrzati elektrifikaciju, povećati ulaganja u obnovljive izvore energije i ulagati u unapređenje elektroenergetskih mreža.

CILJEVI:

7.1 Do 2030. obezbediti univerzalni pristup pristupačnim, pouzdanim i modernim energetske uslugama.

7.2 Do 2030. značajno povećati udeo obnovljive energije u globalnom energetske miksu.

7.3 Do 2030. udvostručiti globalnu stopu poboljšanja energetske efikasnosti.

7.1 Do 2030. poboljšati međunarodnu saradnju kako bi se olakšao pristup istraživanju i tehnologiji čiste energije, uključujući obnovljivu energiju, energetske efikasnost i naprednu i čistiju tehnologiju fosilnih goriva, i promovisati ulaganja u energetske infrastrukturu i tehnologiju čiste energije.

7.b Do 2030. proširiti infrastrukturu i unaprediti tehnologiju za snabdevanje savremenim i održivim energetske uslugama za sve u zemljama u razvoju, posebno u najmanje razvijenim zemljama, malim ostrvskim državama u razvoju i zemljama u razvoju bez izlaza na more, u skladu sa njihovim odgovarajućim programima podrške.

RECIKLIRAJ I STVARAJ

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o recikliranju.
- Podizanje svesti o otpadu štetnom po životnu sredinu.
- Uključivanje roditelja u održive aktivnosti sa svojom decom.

TRAJANJE:

1:30 – 2 sata. Zadatak od kuće - nedelju dana.

RESURSI:

- Materijal: Makaze, lepak, markerima, plastične flaše, olovke i bilo koji reciklirani objekt koji se može pronaći kod kuće.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, 10-20 mladih.

OPIS:

1. Za uvod u aktivnost, voditelj će objasniti nešto o globalnoj situaciji sa smećem i otpadom i šteti koju ono nanosi životnoj sredini. On/ona će se fokusirati na važnost 4R za smanjenje uticaja potrošnje: Smanjite, Ponovo upotrebite, Reciklirajte i Oporavite. (4R - Reduce, Reuse, Recycle and Recover)
2. Nakon toga, voditelj će im predstaviti niz primera različitih projekata za kreiranje predmeta i zanata od recikliranog materijala, koje će učesnici morati da rade kod kuće sa svojim porodicama. Na primer: stonoga sa posudom za jaja ili vaze napravljene od flaša.
3. Učesnicima će biti dato nedelju dana da rade na projektu kod kuće sa svojim porodicama i prikupljaju materijale. Nedelju dana kasnije, na određeni datum, učesnici će doneti svoje kreacije i predstaviti ih ostalima. Oni mogu slobodno da razvijaju svoju maštu iznošenjem sopstvenih ideja.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

PRISTUPAČNA I OBNOVLJIVA ENERGIJA ZA SVE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Promovisanje znanja o obnovljivim izvorima energije i energetske tranziciji.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: Pristup internetu.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 20-30 mladih.

OPIS:

1. Mladi volonter (prethodno obučeni od strane stručnjaka o temama koje će se tretirati) će održati radionicu o energetskej efikasnosti i održivosti učenicima osnovnih i srednjih škola, posebno iz osjetljivih sredina.
2. Učesnici će se upoznati sa različitim oblicima proizvodnje energije (npr. fosilna goriva, energija vetra, solarna energija) i povezanim tehnologijama, kao i razlozima zašto se različiti oblici proizvodnje energije najbolje koriste u različitim geografskim područjima i kontekstima.
3. Naučiće da prate sopstvenu potrošnju energije, uključujući i u učionici, opremajući se na taj način pravim alatima za prilagođavanje svojih svakodnevnih životnih navika i ponašanja prema modelima održivog života.
4. Fasilitator će takođe pokazati najbolje prakse inicijativa za obnovljivu energiju u njihovom lokalnom kontekstu i ohrabriće učesnike da podele one koje poznaju.
5. On/ona će dati 20 minuta učesnicima da potraže dobre prakse i prezentuju ih drugima.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

ŠTA BI TI URADA/IO/LA?

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o obnovljivim izvorima energije.
- Doći do manje štetnog rešenja za uključene strane.

TRAJANJE:

15 minuta.

RESURSI:

- Materijal: papiri.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 10-20 mladi.

OPIS:

1. Fasilitator koji vodi aktivnost ispisuje različite dileme u vezi sa potrošnjom energije na papirima i daje po jednu svakom učesniku.
2. Zatim će zamoliti mlade da počnu nasumično šetati po prostoriji. Kada monitor kaže „stani“, učesnici će morati da nađu partnera. Zatim, smenjajući se, svaki član para će morati da postavi situaciju svom partneru kako bi došao do najboljeg rešenja.
3. Par učesnika će imati po 1 minut da predloži i reši svaku dilemu. Kada završe, razmeniće uloge između sebe.
4. Nakon otprilike 2/3 minuta, voditelj će zamoliti mlade da ponovo prošetaju prostorijom i cilj je da se suoče sa različitim situacijama, bez ponavljanja.

Neki primeri dilema mogu biti:

- Razmišljate o kupovini novog automobila, imate nekoliko opcija na umu, ali ne možete da se odlučite. Prvi je automobil sa unutrašnjim sagorevanjem koji košta 5.000 evra i zagađuje, ali je jeftiniji za održavanje. Druga opcija je električni automobil od 30.000 evra koji ne zagađuje, ali je skuplji za održavanje, koji od ta dva biste kupili?.
- U vašem gradu postoji jedna nova politika: ljudi ne mogu da uđu u centar grada sa automobilima koji najviše zagađuju, osim ako ne plate 20€. Da li je pošteno? Da li je etički?

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

UČIMO ZAJEDNO O COR 7

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o COR 7 i ciljevima.
- Naučiti kako da doprinesete postizanju COR 7.

TRAJANJE:

1 – 1:30 sat.

RESURSI:

- Materijal: Nepotreban.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 20 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator će održati radionicu o COR 7. Glavni cilj ove radionice je da mladi nauče o Cilju održivog razvoja 7: njegovim kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim ciljevima i šta mogu učiniti da doprinesu postizanju ovog cilja.
2. Nakon teoretskog objašnjenja, fasilitator će na jednostavan način predstaviti politike održive energije na međunarodnom, evropskom, nacionalnom i/ili regionalnom nivou, takođe u poređenju sa onima drugih nacija sa ciljem institucionalnog poboljšanja; isticanje pozitivnih ili negativnih rezultata takvih politika. Poseban akcenat biće stavljen na dileme: korišćenje nuklearne energije, posledice postavljanja vetrenjača i solarnih panela itd.
3. Nakon toga će se održati debata u kojoj će učesnici takođe moći da daju predloge ili poboljšanja politike energetske održivosti.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

IZAZOV SA KUTIJOM

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Ojačati znanje o ciljevima održivog razvoja.
- Vežbanje fizički i mentalno.

TRAJANJE:

20 minuta.

RESURSI:

- Materijal: kutije, sticky notes u dve različite boje, olovke, torba i predmeti za stazu sa preprekama (stolice, stolovi, konopci itd.).
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, 10-20 mladih.

OPIS:

1. Učesnici formiraju dva tima, od 5 do 10 ljudi svaki.
2. Fasilitatori će prethodno pripremiti 10-20 papira sa tačnim/netačnim pitanjima o podacima vezanim za COR 7 (Aneks F). Svako pitanje ima broj. Pored toga, voditelji pripremaju crvene i zelene papire sa brojem svakog pitanja, za oba tima. Odnosno: dva crvena papira i dva zelena papira sa ispisanim brojem „1“; dva crvena papira i dva zelena papira sa brojem i tako dalje.
3. Dve kutije su postavljene tačno ispred, na suprotnoj strani gde će biti postavljene dve ekipe, tako da svaka kutija odgovara svakoj ekipi. Voditelji će napraviti stazu sa preprekama između boksova i učesnika. Učesnici će preći stazu sa preprekama jedan po jedan.
4. Voditelj ustaje i čita pitanja, počevši od prvog. Svaki tim će morati da odgovori na sledeći način: ako misli da je pitanje tačno, uzimaće zeleni papir koji odgovara pitanju; uzimaće crveni papir ako misle da je odgovor negativan.
5. Kada voditelj kaže, prva osoba svakog tima će preći stazu sa preprekama držeći papir (odgovor). Kada stigne do kutije, staviće papir unutra.
6. Učesnik će se vratiti tamo gde se nalazi njegov/njegov tim tako što će ponovo proći kroz prepreke da preda štafetu svom sledećem saigraču koji će ponoviti isti proces. Voditelj će reći pitanje kada se prvi vrati svom timu.
7. Kada jedan od dva tima završi trku, voditelj će početi da broji pogotke i promašaje svakog tima, čak i ako drugi tim nije sortirao sve svoje papire. Tim sa najviše pogodaka pobeđuje.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 8: DOSTOJANSTVEN RAD I EKONOMSKI RAST

Cilj 8 je promovisanje inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, zapošljavanja i dostojanstvenog rada za sve. Pandemija COVID-19 izazvala je najgoru ekonomsku krizu u poslednjih nekoliko decenija i preokrenula napredak ka pristojnom radu za sve.

CILJEVI:

8.1 Održavati ekonomski rast po glavi stanovnika u skladu sa nacionalnim okolnostima i, posebno, rast bruto domaćeg proizvoda od najmanje 7 procenata godišnje u najmanje razvijenim zemljama.

8.2 Postizanje višeg nivoa ekonomske produktivnosti kroz diversifikaciju, tehnološku nadogradnju i inovacije, uključujući fokusiranje na sektore sa visokom dodatom vrednošću i radno intenzivne sektore

8.3 Promovisati politike orijentisane na razvoj koje podržavaju proizvodne aktivnosti, dostojanstveno otvaranje radnih mesta, preduzetništvo, kreativnost i inovacije i podsticati formalizaciju i rast mikro, malih i srednjih preduzeća, uključujući pristup finansijskim uslugama.

8.4 Progresivno poboljšati, do 2030. godine, globalnu efikasnost resursa u potrošnji i proizvodnji i nastojati da odvoji ekonomski rast od degradacije životne sredine, u skladu sa 10-godišnjim okvirom programa za održivu potrošnju i proizvodnju, pri čemu razvijene zemlje preuzimaju vodeću ulogu.

8.5 Do 2030. godine postići punu i produktivnu zaposlenost i pristojan rad za sve žene i muškarce, uključujući mlade ljude i osobe sa invaliditetom, i jednaku platu za rad jednake vrednosti.

8.6 Do 2020. godine značajno smanjiti udeo mladih koji nisu zaposleni, nisu u obrazovanju ili obuci.

8.7 iskoreniti prinudni rad, okončati moderno ropstvo i trgovinu ljudima i obezbediti zabranu i eliminaciju najgorih oblika dečijeg rada, uključujući regrutovanje i korišćenje dece vojnika, i do 2025. okončati dečiji rad u svim njegovim oblicima.

8.8 Zaštita radničkih prava i promovisanje bezbednog i bezbednog radnog okruženja za sve radnike, uključujući radnike migrante, posebno žene migrante, i one na nesigurnim poslovima.

8.9 Do 2030. osmisliti i primeniti politike za promovisanje održivog turizma koji otvara radna mesta i promoviše lokalnu kulturu i proizvode.

8.10 Ojačati kapacitet domaćih finansijskih institucija za podsticanje i proširenje pristupa bankarskim, osiguravajućim i finansijskim uslugama za sve.

BORBA ZA DOSTOJANSTVEN POSAO

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Promocija važnosti dostojnog rada.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: papiri sa uslovima rada.
- Personal: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, 10 mladih.

OPIS:

1. Učesnici su podeljeni u nekoliko timova, od 2 do 4 člana.
2. Učesnici se takmiče u turniru u igri „kamen, papir, makaze“. Sastoji se od borbe zasnovane na postizanju što većeg broja pobeda. U svakoj pobedi grupe ostvaruje se radni uslov, gde su uslovi za rad između ostalog:
  - Radni dan od 40 sati nedeljno.
  - Odmor
  - Profesionalna minimalna zarada
  - Ugovor o radu
3. Fasilitator će objasniti da će poredničke grupe imati fer uslove za rad u odnosu na ostale.
4. Nakon igre svaka grupa će brzo istražiti i objasniti ostalima koja su radna prava stečena i kada su ostvarena.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

STICANJE PRAVA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Saznati više o priči o socijalnim i radničkim pravima u evropskim društvima.
- Razmislite o uslovima rada u porodici.

TRAJANJE:

2 sesije od po 2h.

RESURSI:

- Materijal: Ništa
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; do 25 mladih.

OPIS:

1. U prvoj sesiji, moderator će održati radionicu o istoriji ljudskih i radnih prava, fokusirajući se na društvene pokrete i promene rada u Evropi i u sopstvenoj zemlji tokom vekova.
2. Fasilitator će zamoliti učesnike da pitaju svoje roditelje i bake i deke (ako je moguće) o njihovim poslovima i uslovima rada, fokusirajući se na promene koje je svaka vrsta posla doživela tokom godina, posebno u vezi sa radnim pravima i uslovima rada. Učesnici će imati nedelju dana za ovaj zadatak.
3. Tokom druge sesije, učesnici će podeliti svoje porodične priče. Dogodiće se zajedničko razmišljanje. Fasilitator će se fokusirati na važnost svesti o socijalnim i radnim pravima i da se nastavi boriti za poboljšanje uslova rada.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

ODGOVORNO PREDUZETNIŠTVO

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podsticati preduzetničku inicijativu kod učenika, deliti principe socijalne i solidarne ekonomije.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: veliki listovi kartona, markeri u boji, tabla, kreda.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 30 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator će objasniti da će učesnici postati preduzetnici koji žele da generišu posao koji je odgovoran i za ljude i za životnu sredinu. Da bismo to uradili, uvešćemo principe socijalne i solidarne ekonomije (SSE): pravičnost; rad; saradnja; "Ne radi profita"; ekološka održivost i posvećenost životnoj sredini.

2. Učesnici će biti podeljeni u grupe od 5 ili 6 ljudi i svakoj grupi će biti data lista principa SSE. Svaka grupa treba da:

- Definišite kompaniju i dizajnirajte logo.
- Definišite ponuđeni proizvod ili uslugu.
- Kako se sprovode principi SSE (kako se primenjuju principi pravičnosti, rada, saradnje, „neprofitnosti“, ekološke održivosti i posvećenosti životnoj sredini).
- Pripremite na flipčartu ili velikoj poster tabli prateći materijal za prezentaciju.
- Izaberite portparola iz svake grupe koji će održati prezentaciju.

3. Nakon radnog vremena, oni će napraviti prezentaciju različitih kompanija i proizvoda i usluga iz perspektive SSE. Svaki portparol će imati 3 minuta za svoju prezentaciju. Nakon svake prezentacije, ostali učesnici će moći da postavljaju pitanja i daju doprinos.

4. Nakon prezentacija, Fasilitatori će zatvoriti sesiju tako što će malo dublje ući u ono što je SSE i mogućnosti koje nudi u suočavanju sa preovlađujućim neoliberalnim kapitalizmom.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

STVARANJE I RAZVOJ

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučiti i razvijati predloge za postizanje punog i produktivnog zapošljavanja ljudi koji su u opasnosti od isključenosti.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: materijal za pisanje.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 10 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator će uvesti sesiju objašnjavajući koncept „socijalne isključenosti“ i važnost pristojnog rada za uključivanje različitih grupa u društvo.
2. Biće organizovan okrugli sto za razmatranje predloga za razvoj takve inkluzije. Svrha je da se dođe do zaključka u vidu „Dokumenta sa 10 preporuka“ gde učesnici mogu da daju ideje za postizanje inkluzije kroz pristojan rad.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 9: INDUSTRIJA, INOVACIJE I INFRASTRUKTURA

Ovaj cilj ima za cilj izgradnju otporne infrastrukture, promovisanje inkluzivne i održive industrijalizacije i podsticanje inovacija. Inkluzivna i održiva industrijalizacija, zajedno sa inovacijama i infrastrukturom, može osloboditi dinamične i konkurentne ekonomske snage koje stvaraju zapošljavanje i prihod.

CILJEVI:

9.1 Razviti kvalitetnu, pouzdanu, održivu i otpornu infrastrukturu, uključujući regionalnu i prekograničnu infrastrukturu, kako bi se podržao ekonomski razvoj i ljudsko blagostanje, sa fokusom na pristupačan i jednak pristup za sve.

9.2 Promovisati inkluzivnu i održivu industrijalizaciju i do 2030. značajno povećati udeo industrije u zaposlenosti i bruto domaćem proizvodu, u skladu sa nacionalnim okolnostima, i udvostručiti svoj udeo u najmanje razvijenim zemljama.

9.3 Povećati pristup malih industrijskih i drugih preduzeća, posebno u zemljama u razvoju, finansijskim uslugama, uključujući pristupačne kredite, i njihovu integraciju u lance vrednosti i tržišta.

9.4 Do 2030. nadograditi infrastrukturu i preurediti industriju kako bi one bile održive, uz povećanu efikasnost korišćenja resursa i veće usvajanje čistih i ekološki prihvatljivih tehnologija i industrijskih procesa, pri čemu sve zemlje preduzimaju mere u skladu sa svojim mogućnostima.

9.5 Unaprediti naučna istraživanja, unaprediti tehnološke sposobnosti industrijskih sektora u svim zemljama, posebno u zemljama u razvoju, uključujući, do 2030. godine, podsticanje inovacija i značajno povećanje broja istraživačkih i razvojnih radnika na milion ljudi i javne i privatne potrošnje na istraživanje i razvoj .

9.a Omogućavanje održivog i otpornog razvoja infrastrukture u zemljama u razvoju kroz poboljšanu finansijsku, tehnološku i tehničku podršku afričkim zemljama, najmanje razvijenim zemljama, zemljama u razvoju bez izlaza na more i malim ostrvima.

9.b Podrška domaćem tehnološkom razvoju, istraživanju i inovacijama u zemljama u razvoju, uključujući osiguravanje povoljnog političkog okruženja za, između ostalog, industrijsku diversifikaciju i dodavanje vrednosti robi.

9.c Značajno povećati pristup informaciono-komunikacionim tehnologijama i nastojati da se obezbedi univerzalan i pristupačan pristup internetu u najmanje razvijenim zemljama do 2020. godine.

OD MLADIH ZA MLADE: RADIONICA O COR 9

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o Cilju 9 održivog razvoja i njegovim kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim ciljevima.

TRAJANJE:

1 – 1:30 sat.

RESURSI:

- Materijal: projektor ili ekran.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 20 mladih.

OPIS:

1. Fasilitator će održati obuku o COR 9. Ovo su teme koje bi se mogle obrađivati:

- Održivost informacione i komunikacione tehnologije (IKT) uključujući lance snabdevanja, odlaganje otpada i reciklažu
- Odnos infrastrukture kvaliteta i ostvarivanja društvenih, ekonomskih i političkih ciljeva
- Potreba za osnovnom infrastrukturom kao što su putevi, informacione i komunikacione tehnologije, kanalizacija, električna energija i voda.
- Inkluzivne i održive inovacije i industrijalizacija
- Održiv i otporan razvoj infrastrukture
- Održiva električna energija: nacionalne mreže, širenje održivih obnovljivih izvora, sukobi
- Održivo tržište rada, mogućnosti i investicije
- Održivost interneta – od zelenih grupa za časkanje do ekološkog otiska servera pretraživača
- Održivost saobraćajne infrastrukture.

2. Učesnici će odgovarati na pitanja o temama koristeći *Kahoot alat*, koji je prethodno pripremio moderator.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

ODRŽIVA URBANA INFRASTRUKTURA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučiti i podići znanje o održivim gradovima, održivoj urbanoj infrastrukturi i njihovim karakteristikama.
- Najbolji model za održive gradove i kako će gradovi izgledati u budućnosti.

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

- Materijal: papiri, olovke, kompjuter/tablet sa internetom.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 10-20 učesnika.

OPIS:

1. Fasilitatori će održati kratak govor (oko 15 minuta) o konceptu održive urbane infrastrukture dajući neke primere iz stvarnog života. Naglasak na aspektima održivosti (ekonomska i finansijska, institucionalna, socijalna i ekološka održivost).

2. Nakon razgovora, voditelj će podeliti učesnike u 5 grupa sa po 2 do 4 učesnika (nije bitno da li jedna od grupa ima dodatnog učesnika).

3. Fasilitatori će predstaviti različite oblasti na kojima će grupe raditi:

- Poboljšane mreže javnog prevoza
- Inicijative i programi za bolju distribuciju i upravljanje potražnjom za energijom
- Zgrade visoke efikasnosti i druge aspekte razvoja koji omogućavaju zelenu gradnju i održivo stanište sa energetske efikasnim uređenjem prostora;
- Zaštićene zelene površine i koridori za divlje životinje
- razvoj sa malim uticajem radi zaštite vodnih resursa.

On/on će učesnicima pružiti primere i izvore koji se odnose na njihovu oblast kako bi mogli da istražuju i imaju primere iz stvarnog života.

4. Učesnici će raditi na svojim različitim oblastima i napraviće *PowerPoint* ili *Canva* prezentaciju da bi je kasnije pokazali drugim grupama. Oni mogu da istražuju na Internetu kako bi imali više ideja i saznali o njegovoj oblasti.

5. Grupe će predstaviti svoje predloge drugoj (trebalo bi da traje između 10 - 15 minuta) i dobiće povratnu informaciju od druge nakon što to završe.

6. Nakon što sve grupe odrade svoje prezentacije, učesnici će stvoriti set infrastrukture koja će činiti deo njihovog budućeg grada.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

KREIRAJTE SOPSTVENE ODRŽIVE KUĆNE APARATE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Unapređenje saradnje porodica u cilju stvaranju održivog doma.
- Kreiranje održivog modela uređaja sa recikliranim predmetima.

TRAJANJE:

2 – 3 sata.

RESURSI:

- Materijal: Papiri, olovke, reciklirani materijal, kompjuter
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 10 učesnika.

OPIS:

1. Fasilitator predstavlja šta je ideja održivog doma i održivog uređaja.
2. Mladi učesnici i njihove porodice će se podeliti u timove nakon prezentacije i potrebno je da diskutuju o svojim idejama pre nego što ga stvarno kreiraju. Moraju da kreiraju i dizajniraju održivi kućni aparat. Primer: mašina za pranje veša koja radi na kinetičku energiju koju obezbeđuje bicikl koji će vlasnik voziti da bi oprao svoju odeću udvostručuje se kao veš mašina (navedite primer samo ako posle nekog vremena neko zatraži pomoć za aktivnost).
3. Svoje ideje će odraziti u šematskom crtežu i razviti kako bi to izgledalo.
4. Kada svi završe svoje projekte, predstaviće ih ostalim učesnicima.
5. Na kraju, svako će glasati za ono što smatra najboljom idejom.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

MLADI PROTIV TEHNOLOŠKOG JAZA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podizanje svesti o digitalnom i tehnološkom jazu.
- Pomoći starijima ili ljudima koji su u opasnosti od isključenosti koji nemaju znanje ili pristup novim tehnologijama (računari, mobilni telefoni, itd.) kako da ih koriste.

TRAJANJE:

Dva puta nedeljno po 2 sata dnevno.

RESURSI:

- Materijal: računari, pametni telefon, pristup Internetu.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 5-10 mladih.

OPIS:

Cilj ove radionice je da se mladi (između 5 i 15 volontera) mogu sastati na javnim mestima (kao što su biblioteke ili srednje škole) sa računarima i pristupom Internetu kako bi se sreli sa ljudima iz najugroženijih grupa u ovom smislu i tako mogli naučiti ih da se bolje nose sa novim tehnologijama. U idealnom slučaju, trebalo bi da postoji jedan volonter za svakog učesnika, kako bi ova aktivnost bila personalizovanija.

Volonteri mogu da ih nauče osnovnom korišćenju različitih računarskih alata (*Word, Excel, Google*, itd.), pametnih telefona, ili da im pomognu u njihovim administrativnim procedurama na mreži, ili da identifikuju onlajn prevare, itd. Svaka sesija bi se mogla fokusirati na različite oblasti kako dobrovoljci smatraju prikladnim.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

STEPENICE INOVACIJA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Steći opšta znanja o COR 9: inovacije, industrija i infrastruktura.
- Promovisati grupni rad i učešće.

TRAJANJE:

30-45 minuta.

RESURSI:

- Materijal: traka ili kreda
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 20 mladih.

OPIS:

Ova aktivnost se sastoji od kviza sa ukupno 20 pitanja.

1. Pre početka igre, voditelj će napraviti dve paralelne kolone na podu (odvojene), koje će imati po 10 redova, napravljenih trakom ili kredom. Oni će se zvati „Stepenice za inovacije“.
2. Osoba koja vodi aktivnost će podeliti učesnike u dve grupe i postaviti ih iza onoga što ćemo nazvati „Inovacionim stepenicama“ (koje će instruktor prethodno postaviti na pod, trakom ili kredom).
3. Zatim će monitor pokrenuti različita pitanja u vezi sa COR 9 (Aneks G).
4. Da odgovori na pitanja, prvi će odgovoriti tim koji prvi digne ruku nakon postavljanja pitanja. Ako on/ona to uradi kako treba, preći će na sledeći red. Ako ne uspe i bude u prvom krugu, tim će ostati na mestu i red za odgovor će preći na drugi tim, ali ako pogreši u svom odgovoru kada je već napredovao u „stepenicama“, imaće da se vrati i ponovo, suprotni tim će odgovoriti.
5. Tim koji stigne do poslednje linije pobeđuje. U slučaju da su sva pitanja već postavljena i nijedna ekipa nije stigla do kraja, pobednik će biti tim koji je najbliži desetoj liniji. Ako su oba tima na kraju izjednačena (tj. oba tima su na istoj liniji u svojim „merdevinama“), biće postavljen munjevit krug kratkih pitanja i pobeđuje prvi tim koji to uradi kako treba.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 10: SMANJENJE NEJEDNAKOSTI

Smanjenje nejednakosti i osiguravanje da niko ne bude zaostao su sastavni deo postizanja Ciljeva održivog razvoja. Nejednakost unutar i među zemljama je stalni razlog za zabrinutost.

CILJEVI:

10.1 Do 2030. godine progresivno ostvariti i održati rast prihoda donjih 40 procenata stanovništva po stopi većoj od nacionalnog proseka.

10.2 Do 2030. osnažiti i promovisati društvenu, ekonomsku i političku uključenost svih, bez obzira na starost, pol, invaliditet, rasu, etničku pripadnost, poreklo, veru ili ekonomski ili drugi status.

10.3 Osigurati jednake mogućnosti i smanjiti nejednakosti ishoda, uključujući eliminisanje diskriminatornih zakona, politika i praksi i promovisanje odgovarajućih zakona, politika i akcija u tom pogledu.

10.4 Usvojiti politiku, posebno fiskalnu politiku, politiku zarada i socijalnu zaštitu, i progresivno postići veću jednakost.

10.5 Poboljšati regulaciju i praćenje globalnih finansijskih tržišta i institucija i ojačati primenu takvih propisa.

10.6 Osigurati povećanu zastupljenost i glas zemalja u razvoju u donošenju odluka u globalnim međunarodnim ekonomskim i finansijskim institucijama kako bi se pružile efikasnije, kredibilnije, odgovornije i legitimnije institucije.

10.7 Omogućavanje uređene, bezbedne, redovne i odgovorne migracije i mobilnosti ljudi, uključujući sprovođenje planiranih i dobro vođenih migracionih politika.

10.A Sprovesti princip posebnog i različitog tretmana za zemlje u razvoju, posebno najmanje razvijene zemlje, u skladu sa sporazumima Svetske trgovinske organizacije

10.B Podsticati zvaničnu razvojnu pomoć i finansijske tokove, uključujući direktne strane investicije, ka državama u kojima je najveća potreba, posebno najmanje razvijenim zemljama, afričkim zemljama, malim ostrvskim državama u razvoju i zemljama u razvoju bez izlaza na more, u skladu sa njihovim nacionalnim planovima i programima .

10.C Do 2030. smanjiti na manje od 3 procenta transakcione troškove doznaka migranata i eliminisati koridore za doznake sa troškovima većim od 5 procenata.

10 SMANJENJE
NEJEDNAKOSTI

KRAJ SVETA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Postati svestan važnosti smanjenja i iskorenjavanja nejednakosti u društvu.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijali: ništa.
- Osoblje: 2 omladinska trenera, do 10 učesnika.

OPIS:

1. Igra se sastoji od štafetne trke. Trener će to objasniti kao „igru preživljavanja“. Postoji potpuna sloboda dizajna kola.
2. Učesnici su podeljeni u 2 grupe.
3. Neke grupe će imati prednosti u odnosu na druge, predstavljajući različite zemlje. Na primer, neke grupe će morati da trče na jednoj nozi, druge će morati da imaju jednog igrača manje, druge će sudija kažnjavati tokom trke, dok će jedna grupa moći da trči sa svim svojim igračima i bez minusa. Voditelj će iznenada promeniti uslove, kada su runde u toku, tako da učesnici ne znaju unapred.
4. Nakon što svi učesnici završe kolo, voditelji će reći rezultate.
5. Održaće se debata kako bi se razmotrile prednosti i mane koje su neke grupe imale u odnosu na druge. Učesnici će biti podstaknuti da o ovoj igri razmišljaju kao o metafori društva i da kažu kojih nejednakosti su svesni, zašto se javljaju i kako bi se mogle rešiti.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

TRKA NEJEDNAKOSTI

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Analizirati različita obeležja kolektivnog identiteta i društveno opterećenje koje oni nose, imajući u vidu da se mogu javiti u višestrukim i istovremenim okolnostima (pol, nacionalnost, veroispovest...).

TRAJANJE:

40 minuta.

RESURSI:

- Materijali: tabla i markeri/krede.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik.

OPIS:

1. Počecemo tako što ćemo objasniti da ćemo raditi na identitetima i nejednakostima.
2. Učesnici ustaju i počinju da hodaju po učionici. Kada kažemo 'parovi', svaka osoba će početi da razgovara sa osobom pored sebe o aspektima svog života (nacionalnost, šta voli da radi, omiljeni sport i tim...). Kada kažemo 'Promeni', parovi će se razdvojiti i svaki član će morati da zapiše na komad papira elemente koji ih identifikuju u odnosu na drugu osobu, bilo po afinitetu ili suprotnosti (na primer, ako je druga osoba muškarac i mi smo žena, zapisaćemo na papir ŽENA. Ovaj postupak će se ponoviti tri puta.
3. Voditelj traži da podeli osobine identiteta koje je svaka osoba zabeležila i da ih zapiše na tabli. Dopuniće listu ako smatra da nedostaju bitne osobine (nacionalnost, vera, pol, itd.) i naglasiće da svaka osoba ima različite osobine identiteta koje se pokazuju u zavisnosti od osobe na koju se odnose (od strane srodnost ili suprotnost).
4. Zamolite učesnike da ustanu i formiraju red u kome su svi na istoj visini. Pokušaće, ali će uskoro biti jasno da nema dovoljno prostora. Navešćemo da u našem društvu postoji višestruka nejednakost i diskriminacija u zavisnosti od pola, seksualne orijentacije, vere, ideologije, nacionalnosti itd., sa kojima se identifikujemo ili neidentifikujemo. I da bismo ilustrirali ove nejednakosti, i s obzirom na to da nemamo prostora na startnoj liniji da svi odu u isto vreme, koristićemo osobine koje ste identifikovali da preuredimo startnu liniju.

5. Odabraćemo prvu osobinu sa liste, na primer, pol. Ako se u društvu u kome živimo osećaju privilegovanim da budu identifikovani kao žena ili muškarac, učiniće korak napred. Ako, pak, osećaju da su diskriminirani jer se identifikuju kao taj pol, napraviće korak unazad. Nakon što učenici sagledaju stanje, pitaćemo ih zašto su napravili korak napred ili nazad i skupljaćemo njihove ideje na tabli.
6. Pročitaćemo još dve ili tri osobine identiteta (etnička pripadnost, starost, veroispovest, itd.), precipirajući da će izlazna tačka uvek biti poslednje mesto gde se nalaze (tj. nema povratka na početak).
7. Pitaćemo učenike šta se desilo i zašto se promenila startna linija? Razgovarajte sa učenicima o tome šta su iskusili i kako su se osećali.

8. Završićemo dinamiku razmišljanjem o tome da li osoba može imati više osobina identiteta i da li svaka osobina identiteta može biti izvor nejednakosti. Da bi se procenio stepen ugroženosti neke osobe, potrebno je uzeti u obzir kako se različiti oblici nejednakosti ukrštaju kod iste osobe.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

LITERATURA:

Grupo de Formación e Investigación Social Tejiendo Redes. URL: <http://prodiversaods.eu/project/ods-10-reducir-la-desigualdad-entre-y-dentro-de-los-paises>

FOTOZVUK

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Postati svestan važnosti smanjenja i iskorenjavanja nejednakosti u društvu.

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

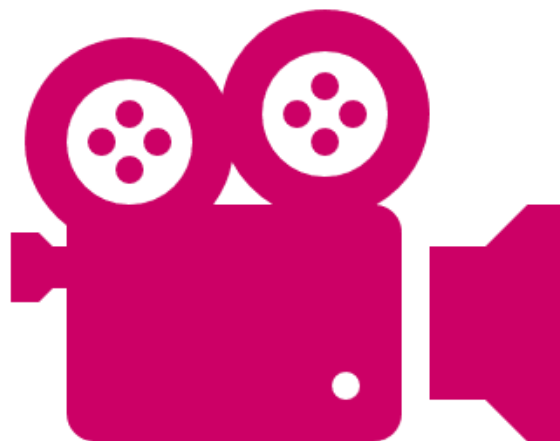
- Materijali: računar, projektor, video, ozvučenje.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trener/omladinska radnika, do 10 učesnika.

OPIS:

1. Fasilitator će ohrabriti učesnike da definišu termin „nejednakost“ i da razmisle o različitim oblicima nejednakosti koje danas možemo naći u našim društvima (seksizam, rasizam, ekonomska nejednakost, itd.).
2. Učesnici će biti podeljeni u grupe od 2-3 člana. Svaka grupa će izabrati nejednakost i na internetu će tražiti kratke video-snimke/dokumentarne filmove koji prikazuju izabrani društveni problem (nejednakost).
3. Učesnici će pogledati materijale i svaka grupa će dinamizirati kratku diskusiju o video snimcima (5 minuta).
4. Nakon toga, učesnici će se obavezati da ponove istu aktivnost sa svojim porodicama, prenoseći na taj način informacije stečene na radionici.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

KAKO RAZUMEMO NEJEDNAKOST

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Promovisati volontiranje u cilju podizanja svesti o nejednakosti.
- Vrednovati kulturnu raznolikost kao obogaćujući resurs u učionici.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijali: kockica.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 10 učesnika.

OPIS:

1. Prethodno će biti organizovana grupa volontera, kako bi se ova aktivnost sprovela u školama, sa decom od 8-12 godina. Dakle, u ovoj aktivnosti mladi učesnici će delovati kao fasilitatori.
2. Postavićemo sve učenike u parove.
3. Igra će se sastojati od borbe kockica u parovima, jedna osoba će imati dve crvene kockice, a druga će imati samo jednu belu kockicu. Ako imaju dve kockice, zvaćemo ih REICH (bogat na nemačkom). A ako imaju samo jednu kockicu zvaćemo ih ARM (siromašni na nemačkom). Značenje imena će biti rečeno na kraju igre.
4. Igra će se sastojati od najvećeg rezultata u deset rundi, odnosno pobednik će biti onaj sa najvećim ukupnim rezultatom do desetog kola.
5. Logično, osoba koja ima dve kockice ima mnogo veće šanse za pobedu od osobe koja ima samo jednu. To je ključ, objasnite im da svi ljudi nemaju ista sredstva i mogućnosti.
6. Igrač koji ima samo jednu kockicu imaće dve dodatne prednosti, ako se njegov ili njen kockica poklopi sa jednom od protivnikovih kockica, njegova ili njena kocka će biti poništena i on ili ona će moći da dodaju samo jednu kockicu. Isto važi. Ako bacite isti broj kao i vaš partner, čak i ako imate dve kockice, možete računati samo kockicu koja se ne ponavlja.
7. Na kraju deset kola od njih će se tražiti rezultat i videti koliko je ljudi pobedilo od onih sa dve kockice, a koliko od onih sa samo jednom. Tamo ćemo moći da vidimo da će uvek ili skoro uvek pobediti oni koji imaju više resursa, ponekad mogu da pobede oni koji imaju manje, mada će morati mnogo više da se pomuče ili će to jednostavno biti stvar sreće kao kockica.
7. Održaće se diskusija o rezultatima i učesnici će tražiti rešenja dajući primere iz stvarnog života.

EVALUACIJA:

- Šta mislite šta znače nazivi grupa REICH i ARM?
- Da li sada znate značenje nejednakosti? Možete li to objasniti svojim prijateljima?

ŽIVIMO LI U IZMIŠLJENOM ILI PRAVEDNOM SVETU?

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o značaju jednakih mogućnosti i prava na dostojanstven život za sve ljude.

TRAJANJE:

3 sata.

RESURSI:

- Materijali: papiri, markeri, olovke.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, do 24 učesnika.

OPIS:

1. Trener će objasniti da će razmišljati o nepravednoj raspodeli bogatstva u svetu. Pitaće grupu: „Ako se planeta Zemlja na trenutak svede u prostoriju u kojoj se nalazimo: Koliko bi stanovnika bilo u ekstremnom siromaštvu? Koliko bi bilo nezaposlenih? Koliko bi bilo nepismenih? Učesnici će podeliti svoja razmišljanja.
2. Grupa će razmišljati o mogućnostima i pisati, pojedinačno: tu prvu šansu koju nam je neko dao i promenio sve. Trener će objasniti da su mnogi ljudi imali sreću da imaju ovu priliku tokom svog života, dok drugi, iz raznih razloga, nisu mogli da joj pristupe: „Mislite li da je to pitanje sreće, da li zavisi od spoljnih faktori, da li to zavisi od osobe?“. Održaće se diskusija.
3. Nakon toga, učesnici će biti podeljeni u grupe od po 4. Oni će istraživati indikatore koji mere bogatstvo zemlje i konkretno situacije siromaštva, nezaposlenosti i nepismenosti i razradiće jednostavne grafike. Nakon toga, svaka grupa će predložiti 4-5 mera za smanjenje nejednakosti na međunarodnom nivou.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti

COR 11: ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE

COR 11 ima za cilj da gradove i ljudska naselja učini inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim. Gradovi brzo rastu; pa njihovo stanovništvo treba više resursa za preživljavanje. S druge strane, resursi su ograničeni tako da prilagođavanje urbanog razvoja održivom i odgovornom korišćenju igra ključnu ulogu u oblikovanju budućnosti gradova.

11 ODRŽIVI GRADOVI I ZAJEDNICE

CILJEVI:

11.1 Bezbedno i pristupačno stanovanje: Do 2030. obezbediti svima pristup adekvatnom, bezbednom i pristupačnom smeštaju i osnovnim uslugama i unaprediti sirotinjske četvrti.

11.2 Pristupačni i održivi transportni sistemi: Do 2030. obezbediti pristup bezbednim, pristupačnim, pristupačnim i održivim transportnim sistemima za sve, poboljšavajući bezbednost na putevima, posebno širenjem javnog prevoza, sa posebnom pažnjom na potrebe onih u ugroženim situacijama, žena, dece, osobe sa invaliditetom i starije osobe.

11.3 Inkluzivna i održiva urbanizacija: Do 2030. poboljšati inkluzivnu i održivu urbanizaciju i kapacitet za participativno, integrisano i održivo planiranje i upravljanje ljudskim naseljima u svim zemljama.

11.4 Zaštita svetske kulturne i prirodne baštine: Ojačati napore za zaštitu i očuvanje svetske kulturne i prirodne baštine.

11.5 Smanjiti štetne efekte prirodnih katastrofa: do 2030. značajno smanjiti broj smrtnih slučajeva i broj pogođenih ljudi i značajno smanjiti direktne ekonomske gubitke u odnosu na globalni bruto domaći proizvod uzrokovan katastrofama, uključujući katastrofe povezane sa vodom, sa fokusom o zaštiti siromašnih i ljudi u ugroženim situacijama.

11.6 Smanjiti uticaj gradova na životnu sredinu: Do 2030. godine smanjiti negativan uticaj gradova na životnu sredinu po glavi stanovnika, uključujući obraćanje posebne pažnje na kvalitet vazduha i upravljanje komunalnim i drugim otpadom.

11.7 Obezbediti pristup bezbednim i inkluzivnim zelenim i javnim prostorima: Do 2030. obezbediti univerzalni pristup bezbednim, inkluzivnim i pristupačnim, zelenim i javnim prostorima, posebno za žene i decu, starije osobe i osobe sa invaliditetom.

OKRENI PEDALU KA MURALU

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o zdravim stilovima života u porodicama kroz vožnju biciklom i unaprediti poznavanje lokalnog kulturnog nasleđa.

TRAJANJE:

1 dan/8 sati.

RESURSI:

- Materijali: bicikle (svoje ili iznajmljene), zaštitna oprema (npr. kaciga)
- Osoblje: 1 lokalni vodič, 1 lokalni istoričar, do 50 učesnika.

OPIS:

Ova aktivnost angažuje cele porodice da provedu dan zajedno obilazeći svoj grad biciklom na Međunarodni dan porodice (15. maj) ili Svetski dan bicikla (3. jun).

Više porodica formira grupu koja posećuje kulturna mesta/murale-grafite po gradu, predvođena turističkim vodičem i/ili stručnjakom (umetnikom). Ideja zajedničkog biciklizma je da skrene pažnju na smanjenje zagađenja vazduha kroz zelena prevozna sredstva (kao što su bicikli) za sve bez obzira na godine i pol. Štaviše, aktivnost skreće pažnju i na kulturnu baštinu lokalne zajednice koja angažuje porodice da bolje upoznaju istoriju svog grada, na koju često zaborave i nemaju vremena da posete automobilom.

Aktivnost bi mogla imati kotizaciju za učesnike, koja bi se koristila isključivo u humanitarne svrhe. Očekuje se da na kraju ovakve aktivnosti učesnici podignu raspoloženje zbog fizičke aktivnosti, bolje se upoznaju, upoznaju sa drugim porodicama (prijatelje i doprinose društvu) kako bi ceo događaj imao pozitivan efekat. uticaj na mentalno zdravlje i socijalnu interakciju.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

MLADI LJUDI SE TAKODJE PITAJU

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Osnažiti mlade ljude da se uključe u omladinsku politiku kako bi započeli dijalog sa svojim lokalnim akterima kroz identifikaciju lokalnog problema i diskusiju o zajedničkim rešenjima.

TRAJANJE:

3 meseca.

RESURSI:

- Materijal: papiri, markeri, olovke, projektor, platno, računar.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, do 20 učesnika.

OPIS:

1. Mladi ljudi iz odabranih gradova će biti obučeni kroz interaktivne radionice. Radionice bi vodili stručnjaci iz oblasti omladinske politike i kroz radionice će mladi naučiti kako da sprovode omladinsku politiku u svojoj lokalnoj zajednici (na primer: šta su inicijative, peticije, javne akcije, protesti itd.).
2. Nakon radionica, svaka grupa treba da identifikuje problem u svojoj lokalnoj sredini, vezan za urbana pitanja, i utvrdi koje su potrebe njihovog grada (zaštita parkova, sadnja drveća, itd.), stupi u kontakt sa svojim lokalnim akterima i organizuje sastanak radi razgovora o problemu/problemu i potencijalnim rešenjima.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

LEPOTA PODSTAKNUTA VOLONTIRANJEM

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Uključiti mlade u jednostavne akcije koje doprinose ulepšavanju i očuvanju njihovog grada.

TRAJANJE:

Pola dana ili ceo dan (po želji)

RESURSI:

- Materijal: rukavice, torbe, ekološki prihvatljive hemikalije za čišćenje, ekološke boje, maske za lice, četke za farbanje, sadnice drveća, lopate.
- Osoblje: broj fasilitatora zavisi od grupe (npr. predstavnik institucije/organizacije/drugo može biti prisutan ako je potrebno).

OPIS:

Ova aktivnost podrazumeva grupu aktivnih volontera/pojedinaca koji žele da rade jednostavne radnje kao što su farbanje klupa u parku, sadnja novog drveća, postavljanje više kanti za smeće po gradu ili čišćenje javnog prostora. Grupu bi predvodila lokalna NVO/omladinski lider(i) koji bi pripremili i kupili sav potreban materijal za akciju i pozvali druge da im se pridruže. Oni bi mogli uputiti poziv lokalnim vlastima i institucijama poput lokalnih kancelarija za mlade, omladinski saveti, javna komunalna preduzeća, omladinska udruženja, škole.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

UNAPREDI SVOJ GRAD!

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Shvatite važnost COR 11 i koncepta održivih gradova kroz igru.

TRAJANJE:

Neograničeno.

RESURSI:

- Materijal: Internet, IT oprema.
- Osoblje: 2-3 IT eksperta (*software developers*).

OPIS:

1. To bi bila igra slična Sims-u, sa „eko-svesnim“ likovima. Svaki učesnik bi imao svoj onlajn avatar, čija je glavna svrha da živi održivim životom u ovom virtuelnom gradu. Uz male beleške koje se s vremena na vreme pojavljuju na ekranu, igra bi naučila avatara šta mogu da urade kako bi smanjili svoj ugljenični otisak i sačuvali životnu sredinu. Na primer, ako avatar želi da ide u centar grada, igra bi ga pitala da li bi želela da uzme bicikl, električni skuter, automobil ili metro/voz, i pokazala koliko emisije CO2 ima svako prevozno sredstvo. Još jedan primer igre koja uči korisnike/učesnike je da bi avatar izbacio smeće, a sistem bi iskočio mali kviz o reciklaži otpada i sortiranju otpada kroz koji bi korisnik/učesnik naučio zašto sortiramo papir, plastiku, staklo i aluminijum.

2. Radeći svaku „zelenu akciju“ korisnik prikuplja „zelene poene“ i upoređuje se sa drugim učesnicima (ali se ne takmiči jer se njihovi poeni akumuliraju zajedno kako bi prikazali stepen održivosti svog grada). Cilj igre je da bude 100% ekološki grad sa 100% obnovljivom energijom, čistim upravljanjem otpadom, najmanje 50% zelenih površina oko gradske teritorije itd.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

DAN U ŽIVOTU... LIFE OF...

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Shvatiti kako specifične potrebe različitih društvenih grupa utiču na dizajn grada i urbanističko planiranje.

TRAJANJE:

90 minuta.

RESURSI:

- Materijal: flipčart papiri, markeri, olovke, štampani materijali, stare novine i časopisi, bojice, flomasteri.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; do 15 učesnika.

OPIS:

1. Podelite učesnike u grupe tako da dolaze iz istog ili sličnog naselja/grada/regiona/države.
2. Zamolite ih da nacrtaju/naprave mapu grada koja je slična gradovima ili mestima u kojima trenutno žive (20 min).
3. Sada podelite svakoj grupi odštampani materijal (Prilog H): tj. lik koji se nedavno preselio u njihov grad/mesto (Alicia, Chao Fah & Artit i Aminata & Julius). Kao grupa, oni će koristiti svoju mapu i priče likova kako bi proveli svoj lik kroz svoj grad. Vodeća pitanja su
  - Koje su potrebe vaše persone?
  - Na koji način im je vaš grad (ne)pristupačan?
  - Na osnovu onoga što ste do sada naučili, šta bi im bilo potrebno u smislu urbanog planiranja i pristupačnosti da poboljšaju svoju trenutnu situaciju?

Vreme za ovu vežbu je 30 minuta. Dok oni rade vežbu, voditelj s vremena na vreme uvodi neravnine (događaje koji menjaju dan njihovog karaktera), tražeći od grupe da pregleda šta bi bilo potrebno dodati u grad.

Prepreke (dajte svakoj grupi pojedinačno):

- Ališa: Jednom nedeljno Ališa mora da ide u medicinski centar na fizikalnu terapiju. Jednom mesečno, nedeljom, Alisija i njena porodica idu u posetu baki i dedi koji žive u susednom gradu i voze se međugradskim prevozom.
- Chao Fah i Artit: Danas je Chao Fah dobio jako veliku prehladu i ne oseća se kao da može da ide na posao. Chao Fah i Artit vole muziku i čuli su za zaista dobar besplatni koncert u glavnom muzeju.
- Aminata & Julius: Julius se lomila u invalidskim kolicima. Aminati se nudi posao konobarice dva puta nedeljno.

EVALUACIJA:

Nakon što se vežba završi, napravite kratak izveštaj (20 minuta) sa sledećim pitanjima:

- Kako vam je ovo iskustvo bilo? Šta si naučio?
- Šta je otežalo vašem liku da prođe kroz njihov dan?
- Šta je već postojalo što ih je podržalo da prođu kroz svoj dan?
- Koja nova saznanja ili shvatanja imate nakon ove aktivnosti?
- Da li razmišljate o nečemu novom o čemu ranije niste razmišljali?

COR 12: ODGOVORNA POTROŠNJA I PROIZVODNJA

Ovaj cilj se fokusira na održive obrasce potrošnje i proizvodnje. SDG 12 naglašava resursnu i energetska efikasnost, održivu infrastrukturu, pristup osnovnim uslugama, stvaranje zelenih i dobro plaćenih radnih mesta i podizanje životnog standarda za sve.

CILJEVI:

12.1 Sprovesti 10-godišnji okvir programa o održivoj potrošnji i obrascima proizvodnje, sve zemlje preduzimaju akcije, a razvijene zemlje preuzimaju vođstvo, uzimajući u obzir razvoj i sposobnosti zemalja u razvoju.

12.2 Do 2030. godine postići održivo upravljanje i efikasno korišćenje prirodnih resursa.

12.3 Do 2030. prepoloviti globalni otpad hrane po glavi stanovnika na maloprodajnom i potrošačkom nivou i smanjiti gubitke hrane duž proizvodnih i lanaca snabdevanja, uključujući gubitke nakon žetve.

12.4 Do 2020. godine postići ekološki prihvatljivo upravljanje hemikalijama i svim otpadom tokom njihovog životnog ciklusa, u skladu sa dogovorenim međunarodnim okvirima, i značajno smanjiti njihovo ispuštanje u vazduh, vodu i zemljište kako bi se smanjili njihovi negativni uticaji na zdravlje ljudi i životnu sredinu .

12.5 Do 2030. značajno smanjiti stvaranje otpada kroz prevenciju, smanjenje, recikliranje i ponovnu upotrebu.

12.6 Podsticati kompanije, posebno velike i transnacionalne kompanije, da usvoje održive prakse i da integrišu informacije o održivosti u svoj ciklus izveštavanja.

12.7 Promovisati prakse javnih nabavki koje su održive, u skladu sa nacionalnim politikama i prioritetima.

12.8 Do 2030. obezbediti da ljudi svuda imaju relevantne informacije i svest o održivom razvoju i životnim stilovima u skladu sa prirodom.

12.a Podržati zemlje u razvoju da ojačaju svoje naučne i tehnološke kapacitete kako bi krenule ka održivijim obrascima potrošnje i proizvodnje.

12.b Razviti i implementirati alate za praćenje uticaja održivog razvoja za održivi turizam koji otvara radna mesta i promoviše lokalnu kulturu i proizvode

12.c Racionalizirati neefikasne subvencije za fosilna goriva koje podstiču rasipničku potrošnju.

TRČI - VEŽBAJ - TRČI PONOVO

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati ekološku svest.
- Promovisati reciklažu.

TRAJANJE:

45 min.

RESURSI:

- Materijal: Računar, projektor, video, ozvučenje.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora; do 10 učesnika/ca.

OPIS:

1. Prvo, prostor mora biti pripremljen: stavite šest kartonskih kutija koje predstavljaju kantu za reciklažu jednu pored druge. Kante su: organska reciklaža, aluminijum, staklo, papir, plastika, drugi reciklažni materijali. Zatim postavite pet kutija na udaljenosti od 1 metar ispred kanti.

2. Velika grupa je podeljena u 4 grupe od po 5 ljudi i formira pravu liniju. Ispred svake linije na rastojanju postavlja se koš koji odgovara svakoj ekipi. Svaka korpa sadrži 10 karata. Svaka karta će predstavljati jedan svakodnevni materijal. Materijali su: staklena flaša za parfem, plastična flaša za vodu, karton od rolne toalet papira, staklena vaza sa cvećem, baterija, majica, kore od banane, pljeskavica, papirni peškir, grančica, list, filteri za kafu, tastatura, lampa, Lek, peškir za lice, staklena tegla za džem, staklena čaša za vino, lupa, staklena posuda za so, A4 papir, kutija za cipele, papirna kutija mleka, kutija za žitarice, novine, dnevnik.

3. Fasilitator objašnjava da svaki tim mora protrčati kroz korpu ispred svog tima i rasklopiti parče papira na kojem je napisan materijal koji se može reciklirati. Učesnik tada odlučuje u koju kantu (kartonsku kutiju) treba da ode njihov materijal i baca ga.

4. Učesnik trči nazad u grupu i potapše po ramenu sledećeg učesnika u redu da bi započeo.

5. Nakon što sve ekipe završe sa kartama iz svog koša, prva faza igre je završena.

6. Trener vadi sve karte iz kanti. Velika grupa tada zajedno odlučuje da li materijali zaista pripadaju kanti iz kojih su došli ili ih vraćaju u pravu kantu u koju pripadaju ako su zagubljeni.

Ispravna distribucija je:

- Organska reciklaža: kora od banane, pljeskavica, papirni peškir, grana, list, filteri za kafu.
- Aluminijum: konzerva koka kole, prozirna aluminijumska folija, ključ, konzerva paradajz paste, konzerva tunjevine.
- Staklo: staklena vaza za cveće, staklena flaša za parfem, staklena tegla za džem, staklena čaša za vino, lupa.
- Papir: Karton od rolne toalet papira, A4 papir, Kutija za cipele, Kutija za mleko, Kutija za žitarice, Novine, Knjiga, Papir za umotavanje.
- Plastika: plastična flaša za vodu, flaša za šampon, flaša za deterdžent, plastična kutija za jogurt, plastika za kafu, plastična kesa, plastična kutija za CD.
- Drugi reciklažni: baterija, majica, tastatura, lampa, lek, peškir za lice, cipele.

7. U ovoj završnoj fazi, trener pruža edukativnu prezentaciju reciklaže i kako ona funkcioniše, kao deo procesa obuke ove vežbe.

EVALUACIJA

Na kraju, trener poziva učesnike u krug i postavlja neka pitanja kako bi procenio uticaj koji je vežba imala na učesnike. Na primer:

- Šta mislite o čemu je bila ova aktivnost?
- Da li ste znali kako da reciklirate sve ove materijale? Koju vrstu reciklaže ste danas prvi put otkrili?
- Da li često reciklirate? Mislite li da bi vas pretvaranje recikliranja u igru moglo podstaći da češće reciklirate?

EKOLOŠKA MODNA REVIIJA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Saznati više o najboljim praksama recikliranja.
- Naučiti o odnosu između mode, kreativnosti i ponovne upotrebe.

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

- Materijal: Nekoliko polovnih odeće koja nije potrebna, uključujući farmerke, košulje, suknje, trenirke, šortseve, dukseve itd.; nekoliko tkanina i tekstila u različitim bojama, 10 makaza, 5 lepkova, lagani potrošni materijal za šivenje.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 16 učesnika.

OPIS:

1. Podelite svoju grupu za učenje u 4 grupe od 3-4 učenika. Prve tri grupe dobiće ulogu eko-modnog dizajnera i modela, dok će poslednja biti žiri.
2. U 3 lepljive beleške napišite postojeće pojmove: „večera“, „čišćenje plaže“ i „šala“.
3. Tri eko-modne grupe moraju nasumično odabrati jednu lepljivu ceduljicu koja će odražavati koncept kojeg moraju da se pridržavaju.
4. Obezbedite eko-modnim grupama kutiju za *Upcycling* i dajte im 1 sat da osmisle svoju jedinstvenu ekološku liniju odeće koja predstavlja njihov koncept.
5. Zamolite grupe da pokažu svoj dizajn, pređu modnu pistu i daju ekološki citat žiriju.
6. Žiri će oceniti i dodeliti najvišu ocenu grupi na osnovu njihove kreativnosti, relevantnosti prerađene odeće za koncept i moći ekološkog citata.

EVALUACIJA:

- Šta biste promenili u ovoj aktivnosti?
- Šta ste naučili iz ove aktivnosti?
- Da li je *Upcycling* otvoren i lak proces za sve
- Da li biste drugima preporučili *Upcycling*?

OSREDNJI 'UPCYCLING'

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Omogućiti učesnicima da razviju različite implicitne veštine, kao što su kreativnost, fokus, strpljenje, odlučnost, fine motoričke veštine, preciznost, koordinacija oko-ruka i druge kognitivne sposobnosti, dok istovremeno iznose na videlo implikacije na životnu sredinu.

TRAJANJE:

1-2 sata.

RESURSI:

- Materijal: 4 cilindrična štapa dužine 40 centimetara, osam drvenih vešalica, ekseri i čekić.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora; do 20 učesnika/ca.

OPIS:

Dole možete pronaći uputstva za pravljenje „stalka za posuđe“ sa nusproizvodima. Ova vežba je savršena ilustracija kako *Upcycling* može napredovati i da što više rada uložite, to je veća nagrada. Možete odštampati uputstva i dati ih mladima kako bi mogli da rade u timu ili sami. Dajte deci malo vremena za sebe kada se svaki posao završi i ohrabrite ih da podele svoja osećanja.

1. Da biste uklonili svaku metalnu kuku sa vešalice, odvrnite je.
2. 5 kukica treba da budu razmaknute 10 cm jedna od druge u pravoj liniji.
3. Povežite ih pomoću jednog od drvenih štapića. Postavite štap u otvore za vešalice koristeći ih. Štap treba da se pričvrsti za svaku vešalicu pomoću eksera.
4. Ponovite na suprotnoj strani vešalice.
5. Da biste obezbedili veću stabilnost stalku za sudove, postavite još jedan štap između vešalica uz njihov unutrašnji deo. Pričvršćuje se ekserima.
6. Na drugoj strani ponovite postupak.
7. Ostatak vešalica se sada može dodati. Stavite jednu iza prve vešalice, drugu iza poslednje, a treću u sredinu nakon što ih prevrnete (kod treće). Takođe se mogu pričvrstiti ekserima. Korišćenje ovih vešalica će vam dati veću stabilnost i mogućnost da spustite šolje ili čaše.

EVALUACIJA:

- ✓ Šta biste promenili u ovoj aktivnosti?
- ✓ Šta ste naučili iz ove aktivnosti?
- ✓ Da li ste voljni da sami obnavljate predmete? Da li se osećate sposobnim za to?

NAPREDNI 'UPCYCLING'

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Omogućiti učenicima da razviju različite implicitne veštine, kao što su kreativnost, fokus, strpljenje, odlučnost, fine motoričke veštine, preciznost, koordinacija oko-ruka i druge kognitivne sposobnosti, kroz napredno kreiranje nusproizvoda uz istovremeno iznošenje na videlo ekološke implikacije *Upcycling*.

TRAJANJE:

6-8 sati.

RESURSI:

- Materijal: Unutrašnje cevi za bicikl, rezač, čičak, konac i mašina za šivenje.
- Personal: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 20 učesnika.

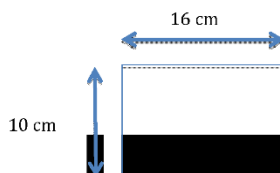
OPIS:

Uputstva za pravljenje „Table Case” sa prilozima nalaze se u Prilozima. Ova vežba je savršena ilustracija kako *Upcycling* može napredovati i da što više rada uložite, to je veća nagrada. Voditelji mogu odštampati uputstva i dati ih mladima kako bi mogli da rade u timu ili sami. Dajte deci malo vremena za sebe kada se svaki posao završi i ohrabrite ih da podele svoja osećanja.

1. Pošto su tipične veličine unutrašnjih cevi 19 cm k 14 cm, a kućište koje pravite je 26 cm k 22 cm, moraćete da kombinujete više od jedne unutrašnje cevi.

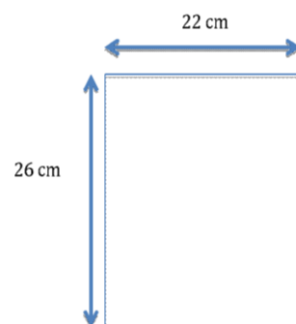
2. Koristite vlažnu krpu da obrišete unutrašnje cevi.

3. Dok šijete cevi zajedno, trebalo bi da imate dva dela koja imaju sledeće veličine:

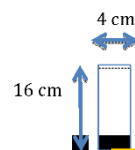

4. Po želji dodajte prednji džep. Ovo su mere (16 cm x 10 cm):

5. Napravite četvrti deo (4 cm x 16 cm) koji će delovati kao pričvršćivač:

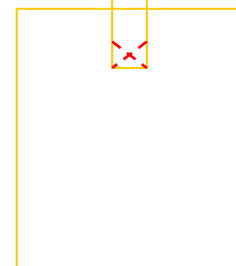

6. Na poslednjoj komponenti zašijte komad čička. Nakon toga, zašijte mali komad na gornji deo jednog od većih delova.

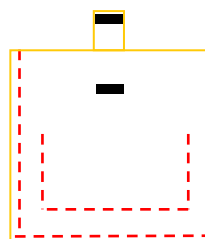
7. Ušijte drugi komad čičak trake u veliki komad koji još niste koristili. Mora se zašiti u sredini, 8 centimetara od gornje granice.

8. Prišijte komponentu koja formira džepove na veći komad pomoću čičak trake (onog koji ste upravo uradili). Dva velika dela tada moraju biti spojena zajedno da bi se vaš slučaj završio.

EVALUACIJA:

- ✓ Šta biste promenili u ovoj aktivnosti?
- ✓ Šta ste naučili iz ove aktivnosti
- ✓ Da li ste voljni da svoje znanje proširite na prijatelje/vršnjake? Da li biste im pomogli da preurede sopstvenu odeću? Zašto?

svoje

SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO U AKCIJI

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Razviti akcioni plan mladih za socijalno preduzetništvo.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: Računar, projektor, video, ozvučenje.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora; do 10 učesnika/ca.

OPIS:

1. Učesnici će pogledati ovaj video o socijalnom preduzetništvu <https://www.youtube.com/watch?v=aTo0qtdVMpM>.
2. Po grupama će kreirati sopstvenu ideju socijalnog preduzetništva koja promovira odgovornu potrošnju tako što će odvojiti 30 minuta da popune šablon iz Priloga I.
3. Bez SWOT analize, odgovarajući akcioni plan zapravo nije plan. SWOT analiza je pristup strateškog planiranja za identifikaciju snaga, slabosti, prilika i pretnji u vezi sa planiranjem projekta. Oni mogu da popune šablon iz Priloga J.
4. Svaka grupa će razgovarati o svojoj ideji sa ostalim učenicima i trenerima.

EVALUACIJA:

- ✓ Šta sada mislite nakon završetka ovog Akcionog plana?
- ✓ Da li je bilo lako?
- ✓ Da li je tvoja ideja efikasna i relevantna za društvene potrebe tamo?
- ✓ Kako ćete kroz svoju ideju podići odgovornu potrošnju?

COR 13: OČUVANJE KLIME

Ovaj cilj nastoji da se preduzmu hitne mere u borbi protiv klimatskih promena i njihovih efekata. Svet je na ivici klimatske katastrofe, a sadašnje akcije i planovi za rešavanje krize su nedovoljni. Bez transformativnih akcija koje počnu sada i tokom ove decenije da se duboko i brzo smanje emisije gasova staklene bašte u svim sektorima, cilj od 1,5°C biće ugrožen, a sa njim i životi više od 3 milijarde ljudi.

CILJEVI:

13.1 Ojačati otpornost i sposobnost prilagođavanja na opasnosti vezane za klimu i prirodne katastrofe u svim zemljama.

13.2 Integrisati mere klimatskih promena u nacionalne politike, strategije i planiranje.

13.3 Poboljšati obrazovanje, podizanje svesti i ljudske i institucionalne kapacitete za ublažavanje klimatskih promena, prilagođavanje, smanjenje uticaja i rano upozoravanje.

13.a Sprovesti obavezu koju su zemlje u razvoju preuzele u okviru Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama u cilju zajedničkog mobilisanja 100 milijardi dolara godišnje do 2020. godine iz svih izvora kako bi se odgovorilo na potrebe zemalja u razvoju u kontekstu značajnih akcija za ublažavanje i transparentnost implementacije i u potpunosti operacionalizovati Zeleni klimatski fond kroz njegovu kapitalizaciju što je pre moguće.

13.b Promovisati mehanizme za podizanje kapaciteta za efikasno planiranje i upravljanje klimatskim promenama u najmanje razvijenim zemljama i malim ostrvskim državama u razvoju, uključujući fokusiranje na žene, mlade i lokalne i marginalizovane zajednice.

POČETI SAM SA SOBOM

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o uticaju pojedinačnih akcija na životnu sredinu.
- Poboljšati pojedinačne svakodnevne akcije za brigu o životnoj sredini.
- Podići svest o važnosti pokreta klimatskih akcija.

TRAJAJNE:

1 nedelja (2 sata prvog i poslednjeg dana, po 1 sata svakog drugog dana)

RESURSI:

- Materijal: Listovi papira, olovke, upitnici, nedeljni planovi, štampač, projektor i platno.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora; do 20 učesnika/ca.

OPIS:

Ova aktivnost ima za cilj podizanje ekološke svesti kroz samoobrazovanje i osnaživanje u cilju promovisanja autonomije učesnika (mladih i njihovih porodica).

Aktivnost se sastoji u usvajanju ili progresivnom unapređenju svakodnevnih akcija u cilju brige o životnoj sredini i borbi protiv klimatskih promena na osnovu nedeljnog plana koji polaznici popunjavaju.

1. Prvog dana 1 sat radionice biće posvećen značaju promene navika kao doprinosu svakog čoveka brizi o životnoj sredini i svakodnevnim akcijama koje imaju najveći uticaj na zaštitu životne sredine; tokom 2. časa svaki učesnik će moći da uspostavi nedeljni plan na osnovu onoga što je naučio na 1. času. Onda oni sami moraju da prenesu svojim porodicama ono što su naučili na radionici na način koji smatraju najprikladnijim i zajedno utvrde promenu navika koje žele da donesu u domaćinstvu.

2. Sredinom nedelje biće virtuelno praćenje (1 sat) napretka učesnika.

3. Poslednjeg dana biće podeljeni rezultati koje su učesnici postigli kao i poteškoće na koje su naišli tokom realizacije aktivnosti.

*Primeri svakodnevnih radnji koje bi se mogle preduzeti: selektivno sakupljanje otpada, ušteda vode (zatvaranje slavine), korišćenje aluminijskih flaša umesto plastičnih, korišćenje javnog prevoza, smanjenje upotrebe plastike u svim aspektima itd.

EVALUACIJA:

- ✓ Evaluacija se sastoji od 2 upitnika na početku i na kraju aktivnosti sa pitanjima kao što su Šta sam znao, Kako sam to naučio, Šta sada znam, koji kvalitativno mere napredak učesnika; na ovaj način će takođe moći da razviju samoprocenu svog individualnog napretka na nivou znanja i ponašanja.

TRČI, TRČI, TRČI!

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati znanje i informisanost o COR 13.
- Promovisati fizičku aktivnost.

TRAJANJE:

20-30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: Maramica ili slično, komadići papira, olovke ili olovke, pristup internetu.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 2 tima od najviše 4 ljudi.

OPIS:

1. Fasilitator objašnjava važnost COR 13: „Klimatske promene su jedan od velikih ekoloških izazova sa kojima se moramo suočiti, bez daljeg odlaganja, u narednim decenijama. Sve više smo upoznati sa ovim konceptom i njegovim implikacijama. Ova igra, ovaj „test“, ima za cilj da vas izazove da otkrijete koliko znate o COR 13. Sigurno ćete otkriti nove stvari!
2. Formiraće se dva tima sa istim brojem mladih u svakoj ekipi, koji će se organizovati tako što će svakom igraču dati broj, na primer od 1 do 5. Ako je broj učesnika nejednak, tim sa manje igrača može imati osobu sa dva broja.
3. Prostor je podeljen na dva dela i ekipe se poređaju na suprotnim stranama. Linija se povlači u visini „pozivača“, koji stoji na jednom kraju sa ispruženom rukom i maramicom u ruci. Mladi stoje u dva reda na istoj udaljenosti od maramice.
4. „Pozivalac“ (koji će biti profesionalac) nasumično proziva neki broj. Oba igrača sa tim brojem jurišaju ka centru u pokušaju da prvi zgrabe maramicu. Prvi koji zgrabi maramicu i vrati se na svoju liniju moraće da odgovori na pitanje u vezi sa COR „Klimatske akcije“ (Prilog K). Osoba svake ekipe čiji broj odgovara mora da otrči do centra i, bez prelaska linije, podigne maramicu i vrati se na startnu liniju sa svojom grupom. Ako igrač iz drugog tima prvi završi, ta osoba mora da ga juri da pokuša da ga uhvati pre nego što se vrati na startnu liniju. Ako ona ili on sustignu, on pobeđuje i vraća se u grupu.
5. Kada se osoba vrati u tim sa maramicom, voditelj će postaviti pitanje SVOM TIMU. Ako tačno odgovore, imaće 2 boda. Ako ne uspe, drugi tim ima priliku da odgovori, jer je cilj da se sazna više o odgovorima, ali ovaj tim će dobiti samo 1 bod. Ako on/ona odgovori tačno, njegov/njen tim će postići 1 poen, ako ne, drugi igrač će imati priliku da odgovori na isto pitanje. Ako on/ona odgovori tačno, njegov/njen tim će postići 1 poen, ako ne, oba tima će postići 0 poena.
6. Fasilitator će nasumično pozvati sledeći broj.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

RADIONICA O KLIMATSKIM PROMENAMA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Saznati više o Cilju održivog razvoja 13, njegovim kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim ciljevima i šta oni mogu učiniti da doprinesu postizanju ovog cilja.
- Podići svest o posledicama klimatskih promena.
- Podići svest o neophodnosti borbe protiv klimatskih promena.

TRAJANJE:

1-2 sata.

RESURSI:

- Materijal: računar, projektor.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika, 1 ekspert za klimatske promene; do 20 učesnika.

OPIS:

1. Fasilitator (može biti akademik ili lokalni aktivista, na primer) će studentima održati obuku o sledećim temama:

- Rešite se svih klimatskih rizika.
- Posledice klimatskih promena.
- Saradnja: nijedna zemlja ne može sama da uspe.
- Zelena tranzicija: investicije moraju ubrzati dekarbonizaciju svih aspekata naše ekonomije.
- Zelena radna mesta i održivi i inkluzivni rast.
- Zelena ekonomija: učinite društva i ljude otpornijim kroz tranziciju koja je pravedna za sve i nikoga ne ostavlja za sobom.
- Investirajte u održiva rešenja: subvencije za fosilna goriva moraju nestati i zagađivači moraju da plate za svoje zagađenje.

2. Nakon teorijskog objašnjenja, učesnici će istražiti prirodne katastrofe koje su karakterisale proteklih 5 godina. Sprovešće se u heterogenim grupama od 3-5 ljudi koji će morati da se fokusiraju na opis, uzroke i posledice ekološke katastrofe koju su odlučili da istraže. Na kraju istraživanja, svaka grupa će morati da pripremi *Power Point* prezentaciju o odabranoj prirodnoj katastrofi, koju će potom predstaviti ostalim učesnicima.

3. Na kraju svih prezentacija održaće se diskusija o tome kako identifikovati, smanjiti ili eliminisati ekološke rizike kroz kolektivno delovanje i nove politike i radna mesta.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

TRČI I ČISTI!

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati svest o količini otpada koju ljudsko biće proizvodi.
- Preduzeti mere u borbi protiv zagađenja i klimatskih promena.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: papiri, olovke, kese.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; do 20 učesnika.

OPIS:

1. Fasilitator će okupiti učesnike da formiraju 4 grupe po 3 osobe koje će podeliti otpad koji se može reciklirati na plastiku, papir/karton i druge... svaka grupa će imati svoj otpad.
2. Svaki tim će uzeti parče papira na kome će napisati vrstu otpada koji će se reciklirati.
3. Kada ekipe budu spremne, biće odvedene u prostor gde će moći da sakupljaju otpad i razvrstavaju svaki tim u odgovarajuću vreću.
4. Nakon što sakupe ostatke, fasilitator će razgovarati sa njima o različitim problemima svakog materijala (koji su štetniji za planetu, proces reciklaže, alternativni materijali koji bi se mogli koristiti umesto njih, itd.).

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

IGRANJE ULOGA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Postati svestan efekata klimatskih promena na ljudska društva.
- Prepoznati potrebu za međunarodnim sporazumima, planovima i programima protiv klimatskih promena.

TRAJANJE:

2-3 sata.

RESURSI:

- Materijal: Papiri, markeri, olovke.
- Osoblje: 2-3 fasilitatora; do 20 učesnika/ca.

OPIS:

Aktivnost se sastoji od razvoja igre uloga, rekreiranja međunarodnog sastanka o klimatskim promenama. Simulacija mora da ima stručnjaka na međunarodnim sastancima (osobu zaduženu za usmeravanje aktivnosti) da neutralno kontroliše vreme i intervencije, podstiče i motiviše ljude da govore, preusmerava temu, pomaže da se jasno razjasni stav svakog učesnika (za ili protiv).), pojačati argumente koje su dali učesnici sastanka itd. Ljudi koji će intervenirati su:

- Dva predstavnika kompanija koje proizvode struju. preduzeća koja proizvode električnu energiju.
- Dve osobe koje predstavljaju ekološke grupe.
- Dva naučnika za životnu sredinu.
- Dvoje ljudi koji predstavljaju bogate zemlje.
- Dvoje ljudi koji predstavljaju zemlje u razvoju.
- Dvoje ljudi koji predstavljaju siromašne zemlje. 7. Dve osobe koje predstavljaju naftne kompanije.
- Dve osobe koje predstavljaju kompanije za proizvodnju gasa.
- Dvoje ljudi koji predstavljaju kompanije za obnovljive i održive energije.

Kada su uloge dodeljene, svaki predstavnik će imati potrebno vreme da pripremi intervenciju, u vezi sa klimatskim promenama i stavom da je za ili protiv kada je u pitanju preduzimanje mera za njihovu kontrolu. Nakon što istekne vreme za pripremu, počće međunarodni skup. Osoba zadužena za usmeravanje aktivnosti će predstaviti predstavnike i intervencije, generišući debatu na temu i dogovore o klimatskim promenama. Aktivnost će se završiti čitanjem dogovora postignutih na sastanku.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 14: ŽIVOT POD VODOM

Ovaj cilj ima za cilj očuvanje i održivo korišćenje okeana, mora i morskih resursa. Zdravi okeani i mora su neophodni za ljudsko postojanje i život na Zemlji. Oni obezbeđuju hranu, energiju i vodu i apsorbiraju oko jedne četvrtine svetske godišnje emisije ugljen-dioksida (CO₂).

CILJEVI:

14.1 Do 2025. sprečiti i značajno smanjiti zagađenje mora svih vrsta, posebno od aktivnosti na kopnu, uključujući morske ostatke i zagađenje nutrijentima.

14.2 Do 2020. godine, održivo upravljati i štititi morske i obalne ekosisteme kako bi se izbegli značajni negativni uticaji, uključujući jačanje njihove otpornosti, i preduzeti mere za njihovu obnovu kako bi se postigli zdravi i produktivni okeani.

14.3 Minimizirati i pozabaviti se uticajima acidifikacije okeana, uključujući kroz poboljšanu naučnu saradnju na svim nivoima.

14.4 Do 2020. godine efektivno regulisati ulov i okončati prekomerni lov, nezakonit, neprijavljen i neregulisan ribolov i destruktivne ribolovne prakse i implementirati planove upravljanja zasnovane na nauci, kako bi se riblji fondovi obnovili u najkraćem mogućem roku, barem do nivoa koji može proizvesti maksimalno održive prinos koji je određen njihovim biološkim karakteristikama.

14.5 Do 2020. godine sačuvati najmanje 10 procenata obalnih i morskih područja, u skladu sa nacionalnim i međunarodnim pravom i na osnovu najboljih dostupnih naučnih informacija.

14.6 Do 2020. zabraniti određene oblike subvencionisanja ribarstva koji doprinose prevelikom kapacitetu i prekomernom lovu, eliminisati subvencije koje doprinose nelegalnom, neprijavljenom i neregulisanom ribolovu i uzdržati se od uvođenja novih takvih subvencija, prepoznajući prikladan i efikasan poseban i diferencijalni tretman za razvojne i najmanje razvijene zemlje treba da budu sastavni deo pregovora Svetske trgovinske organizacije o subvencionisanju ribarstva.

14.7 Do 2030. povećati ekonomske koristi za male ostrvske države u razvoju i najmanje razvijene zemlje od održivog korišćenja morskih resursa, uključujući održivo upravljanje ribarstvom, akva-kulturom i turizmom.

14.A Povećati naučna znanja, razviti istraživačke kapacitete.

14.B Omogućiti pristup morskim resursima malim zanatskim ribarima.

ZAJEDNO UČIMO DA BRINEMO O MORIMA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Promovišite među učenicima očuvanje i održivost mora i okeana.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: Olovke, flipčart papiri, markeri u boji, tabla i markeri ili kreda, računari i pristup internetu, projektor, zvučnici i ekran.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 30 učesnika.

OPIS:

1. U 4 radne grupe učesnici će pripremiti prezentaciju o COR 14 za učenike nižih srednjih škola. Zato moraju to da objasne na jednostavan način. Svakoj grupi će biti dodeljeno jedno od sledećih pitanja:

- Šta su COR?
- Zašto je važno zaštititi mora i okeane?
- Šta šteti očuvanju okeana i mora?
- Šta možemo učiniti da ih zaštitimo?

2. Da bi to uradili, oni će konsultovati informacije o COR 14 na internetu.

3. Pored toga, mogu da traže materijale za projektovanje tokom objašnjenja (video zapisi, slike, itd.) i da naprave digitalnu prezentaciju ili papirni mural da ga predstave. Imaće i tablu za prezentaciju.

4. Prezentacija će biti postavljena prema datom redosledu pitanja. Tokom prezentacija, ostali učesnici će imati ulogu učenika osnovnih škola i izneće eventualne nedoumice.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

INOVACIJA OD PLASTIKE ZA OČUVANJE MORA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Razmislite o tome kako zagađenje plastikom utiče na more i okeane.
- Kreirajte nove načine za recikliranje i ponovnu upotrebu plastičnih materijala.

TRAJANJE:

Sat i po.

RESURSI:

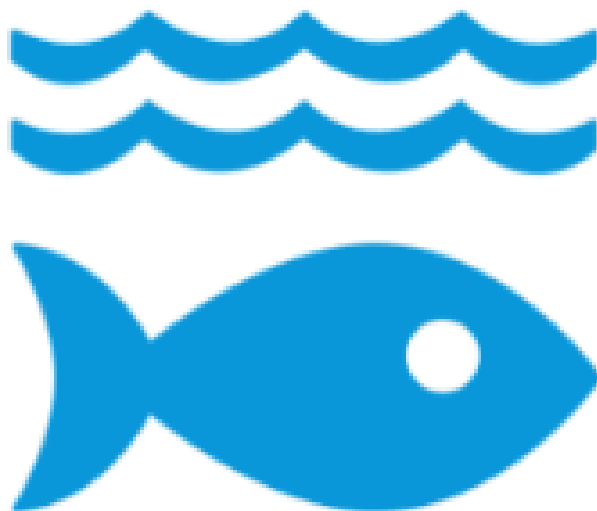
- Materijal: kancelarijski materijal, kompjuteri, materijali za slikanje i crtanje, projektor i plastični materijali.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 12 učesnika.

OPIS:

1. Fasilitator će objasniti, pokazujući podatke, zagađenje mora uzrokovano plastikom. On/ona će takođe objasniti 7 različitih vrsta plastike i pokazati primere, prethodno prikupljene.
2. Učesnici će biti podeljeni u dve grupe od po 6 osoba. Svaka grupa, uz pomoć profesionalca i sa dostupnim materijalima, moraće da predloži novi način za recikliranje ili ponovnu upotrebu nekog plastičnog materijala.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

PREKOMERNO PECANJE

OBLAST PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o opasnosti prekomernog pecanja.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: crvena, zelena, žuta i plava traka.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; 13 učesnika.

OPIS:

1. Aktivnost je igra u kojoj će učestvovati jedan ribar/žena i četiri grupe od po tri osobe sa nazivima riba koje su u opasnosti od izumiranja zbog prekomernog lova.

Crvena grupa - biće grupa tuna; Zelena grupa - grupa grdobina; Žuta grupa - grupa bakalara; Plava grupa - grupa ajkula

2. Aktivnost prati pravila igrice „Dogdgeboll“ (Izbegni loptu), timski sport u kojem igrači igraju u dva tima i bacaju lopte jedni na druge tako da pogode suparničke igrače, koji pokušavaju istu da izbegnu. Cilj ove aktivnosti je da se eliminišu svi igrači suparničke ekipe tako što će se udariti loptom (paziti da se osobe ne povrede). Osnovna pravila igre su:

- Ispadanje/izlazak iz igre: Ako je igrač udaren bačenom loptom i ona ga dodirne, taj igrač automatski ispada. Ako igrač uhvati bačenu loptu, onaj koji je gađao ispada iz igre, a jedan prethodno izbačeni igrač suparničke ekipe može se vratiti u igru.
- Granice: Svi igrači moraju ostati unutar svoje polovine prostora za igru. Ne mogu da pređu granicu „mora“. U ovom slučaju, prostor će biti podeljen na „lučki prostor“ (gde se nalazi ekipa ribara/žena) i more (prostor za ribičku ekipu).
- Bacanje: Igrači mogu da bace loptu na protivnike sa svoje strane terena. Bacanja moraju biti ispod pazuha i ne previše snažna. Pazite na potencijalne povrede!
- Izbegavanje: Igrači se mogu kretati da bi izbegli udarac lopte. Takođe mogu da koriste lopte koje drže da blokiraju dolazeća bacanja.
- Pobeđivanje: Tim koji prvi eliminiše sve igrače iz protivničkog tima pobeđuje. Ako je postavljeno vremensko ograničenje, tim sa najviše igrača koji su ostali u igri na kraju iste pobeđuje.

3. Nakon igre, trener će objasniti situaciju prekomernog ribolova i njegove efekte na riblje vrste (nestajanje i uništavanje faune mora, njihova uloga u morskom ekosistemu i lancu ishrane). Takođe će pitati učesnike šta se može učiniti da se izbegne ova situacija.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

OČUVANJE OBALA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o dobrom korišćenju obalnih zona, flore, faune i morskih staništa.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: kartice za zapisivanje pitanja.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 12 učesnika.

OPIS:

1. Učesnici će biti podeljeni u 4 grupe.
2. Aktivnost se sastoji od postavljanja po jednog pitanja svakoj grupi. Pitanja će biti definicije vezane za obalu i more. Pitanja će imati nekoliko definicija, ali samo jedna će biti tačna. Timovi će imati 5 sekundi da odgovore.
3. Ako grupa odgovori tačno, dobija 1 bod; ako tim odgovori pogrešno, isto pitanje ide sledećoj grupi. Pobednik će biti onaj koji dobije najveći broj bodova.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

PUNO JE TOGA ISPOD VODE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučite kako da pretražujete naučne informacije o prirodi i ekološkim problemima.
- Razmislite sa članovima porodice o stanju vodene sredine.

TRAJANJE:

2 -3 sata.

RESURSI:

- Materijal: kartice za pisanje pitanja.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik, do 30 učesnika.

OPIS:

1. Pre aktivnosti, fasilitator će pripremiti listu okeana, reka i jezera koja se mogu naći na planeti Zemlji.
2. Učesnici će biti podeljeni u grupe od 3 člana.
3. Svaka grupa će sa liste izabrati jedan okean, reku i jezero.
4. Učesnici će pretraživati naučne informacije o životinjskim vrstama koje žive u ovim ekosistemima i ekološkim problemima koji se danas javljaju na ovim mestima. Voditelj će naglasiti ideju da to treba da budu naučne studije ili radovi i može pomoći učesnicima da razlikuju jedan izvor informacija od drugih.
5. Nakon toga, svaka grupa će napraviti kratku prezentaciju (5 minuta) o glavnim nalazima.
6. Da završi aktivnost, voditelj će zamoliti učesnike da ove informacije ponesu u svoje porodično okruženje tokom sledeće nedelje i da razmisle o temi, doprinoseći stečenom znanju.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 15: ŽIVOT NA ZEMLJI

SDG 15 ima za cilj da zaštiti, obnovi i promoviše održivo korišćenje kopnenih ekosistema, održivo upravljanje šumama, borbu protiv dezertifikacije, i zaustavi i preokrene degradaciju zemljišta i zaustavi gubitak biodiverziteta.

CILJEVI:

15.1 Do 2020. godine obezbediti očuvanje, restauraciju i održivo korišćenje kopnenih i unutrašnjih slatkovodnih ekosistema i njihovih usluga, posebno šuma, močvara, planina i suvih područja, u skladu sa obavezama iz međunarodnih sporazuma.

15.2 Do 2020. promovisati implementaciju održivog upravljanja svim vrstama šuma, zaustaviti seču šuma, obnoviti degradirane šume i značajno povećati pošumljavanje i ponovno pošumljavanje na globalnom nivou.

15.3 Do 2030. godine, boriti se protiv dezertifikacije, obnoviti degradirano zemljište i zemljište, uključujući zemljište pogođeno dezertifikacijom, sušom i poplavama, i nastojati da se postigne neutralan svet u odnosu na degradaciju zemljišta.

15.4 Do 2030. obezbediti očuvanje planinskih ekosistema, uključujući njihov biodiverzitet, kako bi se poboljšao njihov kapacitet da obezbede koristi koje su od suštinskog značaja za održivi razvoj.

15.5 Preduzeti hitne i značajne mere za smanjenje degradacije prirodnih staništa, zaustaviti gubitak biodiverziteta i, do 2020. godine, zaštititi i sprečiti izumiranje ugroženih vrsta.

15.6 Promovisati pravičnu i pravičnu podelu koristi koje proizilaze iz korišćenja genetskih resursa i promovisati odgovarajući pristup takvim resursima, kako je međunarodno dogovoreno.

15.7 Preduzeti hitne mere za okončanje krivolova i trgovine zaštićenim vrstama flore i faune i rešiti potražnju i ponudu ilegalnih proizvoda iz divljih životinja.

15.8 Do 2020. godine uvesti mere za sprečavanje unošenja i značajno smanjenje uticaja invazivnih stranih vrsta na kopnene i vodene ekosisteme i kontrolu ili iskorenjivanje prioriternih vrsta.

15.9 Do 2020. integrisati vrednosti ekosistema i biodiverziteta u nacionalno i lokalno planiranje, razvojne procese, strategije i račune za smanjenje siromaštva.

15.a Mobilisati i značajno povećati finansijska sredstva za očuvanje ekosistema.

15.b Mobilizirati resurse za finansiranje održivog upravljanja šumama.

PENJANJE NA DRVEĆE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Prepoznati kako drveće pomaže ljudima u vašoj zajednici i širom sveta da podržavaju njihov način života.
- Shvatiti kako su šume ključne za postojanje kompletnih ekosistema koji sadrže širok spektar biljaka i životinja.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: papiri, markeri, internet.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; 8-20 učesnika.

OPIS:

Penjanje na drvo nije samo zabavna aktivnost za sečenje svežeg voća, već je ključna veština potrebna za različite oblike zaposlenja ili života.

1. Podelite grupu na manje.
2. Grupe treba da diskutuju i naprave onlajn istraživanje o tome šta su 3 posla ili sredstva z život, vezana za penjanje. Takođe treba da pripreme odgovore na pitanja u nastavku:
  - Zašto je nekim ljudima penjanje po drveću ključno za njihov posao?
  - Kako se penju na drveće? Da li koriste neku specijalnu opremu? Ako da, šta?
  - Koje obezbeđenje zapošljavaju? Da li poštuju ekološka pravila?
3. Zamolite grupe da jedni drugima predstave nalaze.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

NAPRAVI SVOJ DOKUMENTARAC

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o glavnim ekološkim pitanjima.
- Promovisati kreativnost, timski rad i saradnju.

TRAJANJE:

4-8 sati.

RESURSI:

- Materijal: Fotoaparati/telefon sa kamerom, aplikacija za sređivanje video zapisa, scenario.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; 20-24 učesnika.

OPIS:

Ne postoji veći medij za uticaj na ljudska srca i umove od dokumentarnog filma u društvu u kojem preovlađuju vizuelni mediji, a društveni mediji primarno sredstvo komunikacije. Postoje različiti načini da se podrže dokumentarni filmovi i bezbroj suštinskih priča koje samo čekaju da budu ispričane. Filmovi mogu promeniti svet!

1. Podelite tim u 2-3 grupe od 8 ljudi, u zavisnosti od njihovog broja. Zamolite svaki tim da podeli odgovornosti (scenarista, glumci, snimatelj, reditelj, itd.). Zatim objasnite zadatak ove vežbe: Timovi treba da snime kratak dokumentarni film o živoj životinji ili biljci kojoj se dive u svojoj oblasti stanovanja. Dokumentarac treba da kombinuje neku „teoriju iza“, npr. naziv vrste, njihov razvoj, slike i sl. koji se mogu pronaći kroz članke na internetu, kao i neke iskustvene elemente o tome zašto su izabrali ovu životinju/biljku. Dokumentarni film ne bi trebalo da traje duže od 5 minuta.
2. Nabaviti opremu - dobru kameru, mikrofone, scenario i laptop.
3. Timovi će imati vremena da zapišu svoje scenarije. Zatim će timovi kreirati filmove na osnovu scenarija, pozajmljujući opremu po potrebi.
4. Prikažite sve gotove filmove na kraju vežbe, dodeljujući nagrade najboljima.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

BIO-ARGUMENTOVANA DISKUSIJA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Shvatiti kako šume podržavaju medicinske inovacije.
- Razumeti koncept bioprospekcije, njene prednosti i izazove.
- Izložiti ideje u argumentovanoj diskusiji.

TRAJANJE:

1 sat.

RESURSI:

- Materijal: A4 papir, markeri, pristup mreži.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora; od 8 do 20 učesnika/ca.

OPIS:

Biodiverzitet u šumama sadrži neprocenjive komponente za farmakološka i medicinska dobra. Farmaceutske firme i istraživačke ustanove pokušavaju da pronađu nova prirodna jedinjenja i plasiraju ih na tržište (bioprospekcija).

1. Podelite učesnike u 2 grupe.
2. Argumente u korist bioprospekcije jedna strana treba pripremiti, a druga da iznosi one protiv. Ostavite 30 minuta za pripremu.
3. Vodite debatu. Dajte 5 minuta po grupi da iznesu svoje argumente i 10 minuta za završnu interaktivnu diskusiju.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

DEGRADACIJA ŠUMA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Definirati elemente koji ugrožavaju drveće naše planete.
- Prepoznati veće posljedice koje će gubitak drveća imati na planetu.

TRAJANJE:

2 sata.

RESURSI:

- Materijal: A4 papir, šareni markeri, karton i pristup mreži
- Osoblje: 1-2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; od 8 do 12 učesnika.

OPIS:

Kada ljudi krče ili proređuju šume da bi napravili drvenu građu ili da bi koristili područje gde je drveće ranije bilo za poljoprivredu, ispašu, vađenje (minerala, nafte ili gasa) ili razvoj kao rezultat rasta stanovništva i migracije, to je poznato kao krčenje šuma.

1. Podelite grupe u manje.
2. Svaki tim treba da izabere državu. Zamolite ih da analiziraju trenutnu pokrivenost šumama u zemlji i količinu šume koja je izgubljena u proteklih 50 godina. Zašto se to dogodilo? Kakav je uticaj ovaj gubitak šume imao na način života tamo?
3. Svaka grupa treba da pripremi interaktivni poster koji prikazuje krčenje šuma zemlje po izboru tokom decenija.

UKLONITI SMEĆE IZ ŠUMA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Učestvujte u susedskim inicijativama za zaštitu i spasavanje šuma.
- Radite u saradničkim zajednicama i učestvujete u volonterskim aktivnostima.

TRAJANJE:

6 sati.

RESURSI:

- Materijal: kese za smeće, rukavice, lopate, grabulje, kolica.
- Osoblje: 1-2 fasilitatora; od 8 do 50 učesnika/ca.

OPIS:

1. Napravite detaljan plan kada će se događaj održati, ko će učestvovati, kako će se grupe podeliti i ko će voditi svaku grupu.
2. Napravite listu vaših potreba za snabdevanjem i pokušajte sa svojim učenicima da smislite načine na koje možete da ih dobijete (traženje donacije, provera da li neko iz grupe može da iznajmi/doprinese opremu).
3. Idite u šumu u vašem kraju i potražite smeće i druge ostatke. Smeće treba ukloniti, a mesto očistiti.
4. Organizujte zabavu nakon čišćenja!

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

United Nations (2022). Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss. *Department of Economic and Social Affairs*. Retrieved from <https://sdgs.un.org/goals/goal15>

YUNGA (2013). Forests Challenge Badge. Retrieved from <https://www.fao.org/3/i3479e/i3479e.pdf>

LITERATURA:

COR 16: MIR, PRAVDA I JAKE INSTITUCIJE

Održivi razvoj je i dalje ozbiljno ugrožen sukobima, nestabilnošću, neadekvatnim institucijama i ograničenim pristupom pravdi. COR 16 ima za cilj da promoviše mirna i inkluzivna društva, obezbedi pristup pravdi za sve i izgradi delotvorne, odgovorne i inkluzivne institucije na svim nivoima.

CILJEVI:

- 16.1 Značajno smanjiti sve oblike nasilja i povezane stope smrtnosti svuda.
- 16.2 Prekinuti zlostavljanje, eksploataciju, trgovinu ljudima i sve oblike nasilja nad decom i torture.
- 16.3 Promovisati vladavinu prava na nacionalnom i međunarodnom nivou i osigurati jednak pristup pravdi za sve.
- 16.4 Do 2030. značajno smanjiti nezakonite finansijske tokove i tokove oružja, ojačati povraćaj i vraćanje ukradene imovine i boriti se protiv svih oblika organizovanog kriminala.
- 16.5 Znatno smanjiti korupciju i mito u svim njihovim oblicima.
- 16.6 Razviti efikasne, odgovorne i transparentne institucije na svim nivoima.
- 16.7 Osigurati odgovorno, inkluzivno, participativno i reprezentativno donošenje odluka na svim nivoima.
- 16.8 Proširiti i ojačati učešće zemalja u razvoju u institucijama globalnog upravljanja.
- 16.9 Do 2030. obezbediti pravni identitet za sve, uključujući registraciju rođenja.
- 16.10 Osigurati pristup javnosti informacijama i zaštititi osnovne slobode, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima.
- 16.a Ojačati relevantne nacionalne institucije, uključujući kroz međunarodnu saradnju, za izgradnju kapaciteta na svim nivoima, posebno u zemljama u razvoju, za sprečavanje nasilja i borbu protiv terorizma i kriminala.
16. b Promovisati i sprovoditi nediskriminatorne zakone i politike za održivi razvoj.

ŠTA JE MIR?

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podstaći razgovor i debatu oko COR 16.
- Ohrabriti učesnike da razmisle o tome šta mir zaista znači.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: flipčart papiri/tabla, materijali za pisanje, lepljive beleške, štoperica.
- Osoblje: 2-3 fasilitatora/trenera/omladinske radnike: do 50 učesnika.

OPIS:

1. Učesnici su podeljeni u grupe kako bi sami odgovorili na sledeća pitanja i zapisali neke ključne reči i ideje iz grupne diskusije na tabli ili flipčartu. pitanja:

- Kako biste opisali „Mir“?
- Može li mir značiti različite stvari za različite ljude? Zašto bi ovo moglo biti?
- Da li osećamo mir u sebi ili spolja? Možda oboje?

2. Svaka grupa zatim predstavlja svoje ključne reči i rezime celoj grupi. Učesnici će podeliti svoje ideje, a fasilitatori će ih podstaći na debatu.

3. Kao zajednički zaključak, zamolite učesnike da izaberu definicije mira za koje smatraju da su najtačnije ili sa kojima se najviše poistovećuju:

- „Sloboda od nevolje ili brige“.
- „Osećaj mentalne ili emocionalne smirenosti“.
- „Vreme kada nema rata ili je rat završen“.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

PROMOVISANJE MIRA I PRAVDE KROZ REČNIK

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Podići svest o važnim temama diskursa kada je reč o pitanju mira, pravde i jakih institucija.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: Kartice od kartonskog papira, materijala za pisanje.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 50 učesnika.

OPIS:

1. Podelite učesnike u grupe od po 5 osoba.
2. Svaka grupa bira reč sa kartice koja se nalazi na tabeli (Prilog K) i proverava reč na njoj, a zatim pokušava da objasni svoje razumevanje toga u vezi sa COR 16.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

POGLEDAJ UNUTAR SOCIJALNE NEPRAVDE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Razgovarati o ključnim akterima socijalne pravde među članovima grupe.
- Ohrabriti učesnike da počnu kritički razmišljati o socijalnoj pravdi.
- Shvatiti složenost ovog pitanja.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: Radni list, olovke za pisanje.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 50 učesnika.

OPIS:

1. Instruktor daje kratke informacije o socijalnoj pravdi i njenim brojnim oblicima.
2. Učesnici su podeljeni u jednake grupe. Svaka grupa dobija radni list (Prilog L).
3. Instruktor objašnjava kako treba popuniti radni list. Grupa mora da u svom radnom listu kroz razmišljanje, razmišljanje i diskusiju opiše određenu društvenu nepravdu i opiše žrtve, počinioc, posmatrač, one koji imaju koristi od nepravde.
4. Na kraju aktivnosti svaka grupa predstavlja sadržaj ili rezultat svog radnog lista.
5. Instruktor rezimira sesiju ohrabrujući učesnike da preuzmu mere protiv nepravde.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

UPOREдите I UPOREĐITE MITO I IZNUDU

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Uporedite i kontrastirajte koncepte koji se odnose na korupciju.
- Shvatite važne poruke vezane za korupciju, kao što je iznuda.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: papiri, markeri, olovke
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika (u zavisnosti od broja učesnika); do 50 učesnika.

OPIS:

Učesnici su podeljeni u grupe od 5 članova. Oni moraju da uporede i suprotstave podmićivanje i iznudu koristeći scenario u nastavku da bi analizirali ovo:

- Doktor A i Doktor B. Doktor A traži mito u zamenu za određeno vreme. Kada je pacijentu potrebna hitna nega, doktor B zahteva mito. Ako pacijent ne pruži brzu pažnju, rizikuje da umre.
- Pitanja: Ko se bavi podmićivanjem? Ko se bavi aktivnim, a ko pasivnim podmićivanjem? Koje su ključne sličnosti i razlike između podmićivanja i iznude u gorenavedenom scenariju? Ko su javne žrtve u slučajevima mita i korupcije? Koje posledice izazivaju ove situacije po demokratiju i mir? (Aktivno podmićivanje se definiše kao plaćanje, nuđenje ili obećanje mita. Pasivno podmićivanje se definiše kao primanje ili primanje mita)

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

SPREČITI KORUPCIJU

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Razviti pozitivne akcije za sprečavanje korupcije dajući jednak pristup poslovima i obuci.
- Identifikujte etičke dileme sa kojima se suočavaju u svakodnevnim aktivnostima i podstaknite pozitivne akcije.

TRAJANJE:

30 minuta.

RESURSI:

- Materijal: papiri, olovke, markeri.
- Osoblje: 2 fasilitatora/trenera/omladinska radnika (u zavisnosti od broja učesnika); do 50 učesnika.

OPIS:

1. Učesnici su podeljeni u grupe ili parove.
2. Od učesnika se traži da u pisanju identifikuju etičke izazove sa kojima su se možda suočili u svojim domovima, školama i zajednicama kao rezultat toga što su bili u položaju nezaposlenosti ili nedostatka finansijskih sredstava.
3. Nakon toga će se održati diskusija, fokusirajući se na različite dileme, kako ove situacije utiču na sve delove društva (građane, institucije, itd.) i koje promene treba izvršiti u društvu u cilju borbe protiv siromaštva, nejednakosti i korupcije.
4. Na sesiji debriefinga, fasilitator identifikuje neke etičke dileme, kao što su parkiranje u zabranjenom području i krađa usluga kablovske televizije, preuzimanje zasluga za tuđi rad, nuđenje klijentu lošijeg proizvoda za nečiju dobit, korišćenje unutrašnjeg znanja u svoju korist.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

COR 17: PARTNERTSVOM DO CILJEVA

COR 17 poziva na globalno partnerstvo za održivi razvoj. Cilj naglašava važnost globalne makroekonomske stabilnosti i potrebu za mobilizacijom finansijskih sredstava za zemlje u razvoju iz međunarodnih izvora, kao i kroz jačanje domaćih kapaciteta za naplatu prihoda.

**17 PARTNERSTVOM
DO CILJEVA**

CILJEVI:

- 17.1 Mobilisati resurse za poboljšanje naplate domaćih prihoda.
- 17.2 Razvijene zemlje da u potpunosti sprovode svoje obaveze zvanične razvojne pomoći, uključujući i posvećenost mnogih razvijenih zemalja da postignu cilj od 0,7 procenata ODA/BND za zemlje u razvoju.
- 17.3 Mobilisati dodatna finansijska sredstva za zemlje u razvoju iz više izvora.
- 17.4 Pomoć zemljama u razvoju u postizanju dugoročne održivosti duga.
- 17.5 Usvojiti i implementirati režime promocije investicija za najmanje razvijene zemlje.
- 17.6 Unaprediti sever-jug, jug-jug i trougaonu regionalnu i međunarodnu saradnju na razmjeni znanja i saradnji za pristup nauci, tehnologiji i inovacijama.
- 17.7 Promovisati održive tehnologije u zemljama u razvoju.
- 17.8 Jačanje kapaciteta nauke, tehnologije i inovacija za najmanje razvijene zemlje.
- 17.9 Povećati kapaciteti SDG u zemljama u razvoju.
- 17.10 Promovisati univerzalni trgovinski sistem u okviru STO
- 17.11 Povećati izvoz zemalja u razvoju.
- 17.12 Ukloniti trgovinske barijere za najmanje razvijene zemlje.
- 17.13 Unaprediti globalnu makroekonomsku stabilnost.
- 17.14 Povećati koherentnost politike za održivi razvoj.
- 17.15 Poštujte nacionalno rukovodstvo u sprovođenju politike za ciljeve održivog razvoja.

PORODICE ZA CILJEVE

OBLASTI PRIPCIPACIJE:

CILJEVI:

- Promovisati multikulturalnu razmenu porodica iz razvijenih regiona u manje razvijene regione.
- Delite dobre prakse i iskustva za postizanje COR-a.

TRAJANJE:

10-14 dana.

RESURSI:

- Materijal: papiri, olovke, flomasteri.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik po grupi država iz koje porodice dolaze; 10-15 učesnika.

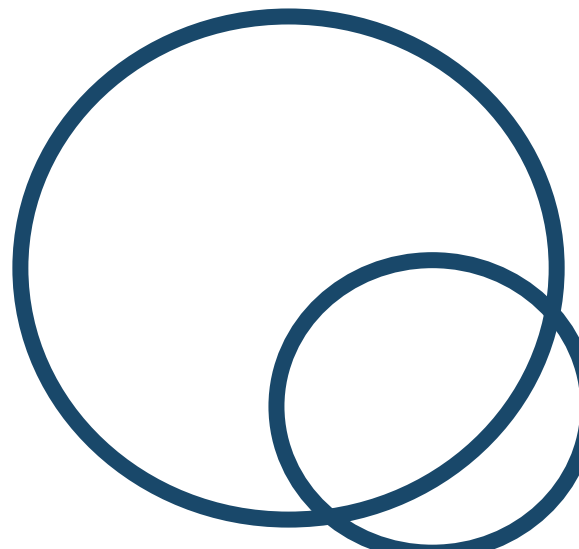
OPIS:

Ideja je da se stvori prilika za ljude i njihove porodice da razmenjuju ideje i daju savete jedni drugima o određenim temama (npr. ekologija, obrazovanje, agenda 2030). Pored toga, za njih bi bio kreiran dnevni red sa vannastavnim aktivnostima kako bi se međusobno povezivali.

1. U aktivnosti će učestvovati porodice koje dolaze iz različitih zemalja.
2. Organizovane bi različite fokus grupe i radionice koje bi bile posvećene svakom od ciljeva održivog razvoja.
3. Svaka grupa bi imala za cilj da razmotri koje aktivnosti bi pomogle mestu u kome se nalaze da postane održivije za život. Vodile bi se računa o potrebama mladih, kao i o potrebama roditelja i starijih osoba.
4. Svaka porodica će predstaviti svoje ideje u isto vreme kada pričaju nešto o svojoj kulturi i zemlji. Oni će takođe podsticati ostale da posete svoje zemlje, ako je to moguće.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

IT BEZ GRANICA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Proširiti digitalnu pismenost u manje razvijenim oblastima.

TRAJANJE:

1 mesec.

RESURSI:

- Materijal: 20 – 25 lap topova.
- Personal: 20 mladih profesionalaca u IT sektoru; 60 mladih maksimalno.

OPIS:

Obučeni mladi ljudi se prijavljuju da bi otišli u nerazvijene delove planete i naučili lokalno stanovništvo osnovnoj digitalnoj pismenosti. Kroz program i mogućnost širenja znanja i važnosti digitalizacije i zašto je ona važna, mladi ljudi koji su stručnjaci za tehnologiju mogli su da se prijave za rad kao predavači osnovne digitalne pismenosti kroz volonterski program. Učili bi mlade ljude iz nerazvijenih područja kako da koriste računar, kako da koriste telefon, kako da koriste komunikacione programe za komunikaciju sa svetom i kako da koriste nove tehnologije za poboljšanje života.

Za početak, u jednom gradu na nekoliko mesta pored osnovnih i srednjih škola bili bi napravljeni IT kampovi, a mladi bi u svakom trenutku mogli da pristupe programima koji bi bili kreirani specijalno za njih. Na kraju bi svako od njih dobio sertifikat o uspešnoj obuci kojim bi mogao da dokaže da je stekao veštine korišćenja i korišćenja tehnologija ili određenih programa.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

MLADI SU DEO ODRŽIVOG REŠENJA

OBLAST PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati učešće mladih u procesima donošenja odluka.

TRAJANJE:

3 dana.

RESURSI:

- Materijal: Bela tabla, papiri, materijal za radionice, lap topovi.
- Osoblje: 4 fasilitatora/trenera/omladinska radnika; do 40 učesnika.

OPIS:

1. Ova aktivnost bi se realizovala kao trodnevna radionica između predstavnika omladinskog sektora zemalja u razvoju i nerazvijenih zemalja sa predstavnicima donosilaca odluka zajedno sa regionalnim timom UN u tom regionu ili nevladinim organizacijama koje se bave ovim temama. Ideja je da se napravi deklaracija mladih za postizanje ciljeva održivog razvoja.
2. Kroz radionicu bi učestvovali mladi iz omladinskog sektora iz oblasti koje se odnose na ciljeve održivog razvoja.
3. Deklaracija bi bila podijeljena na oblasti kao što su zaštita životne sredine, postizanje društvenog i društvenog jedinstva, ekonomsko osnaživanje mladih i međudržavna saradnja za postizanje ciljeva.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

PRAKSOM DO OSPOSOBLJAVANJA

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Povećati kompetencije mladih iz manje razvijenih regiona.

TRAJANJE:

6 meseci.

RESURSI:

- Materijal: Ništa nije potrebno.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik koji pomaže razmenu praksi; do 10 učesnika.

OPIS:

Program razmene i plaćene prakse na prekograničnom nivou. Mladi iz nerazvijenih regiona imaju priliku da se okušaju u razvijenim sistemima. Ideja je da 10 mladih ljudi prođe praksu u oblastima za koje konkurišu i da nakon toga budu kompetentniji na tržištu rada.

Jedan od aspekata razmene bi bila diskusija sa omladinskim sektorom o tome kako poboljšati javne politike za unapređenje sistema zapošljivosti mladih.

EVALUACIJA:

- ✓ Dva testa: pre nego što se ode na praksu i posle povratka, sa jasno definisanim pitanjima o stečenim veštinama, znanjem i iskustvima.

BITI ILI NE BITI - ODRŽIV - TO JE PITANJE

OBLASTI PARTICIPACIJE:

CILJEVI:

- Naučite o interkulturalnim i međunarodnim odnosima u cilju uspostavljanja dugotrajnih partnerstava.

TRAJANJE:

90 minuta.

RESURSI:

- Materijal: materijali, stolovi, stolice, papir, olovke.
- Osoblje: 1 fasilitator/trener/omladinski radnik; do 20 učesnika.

OPIS:

Ova aktivnost poziva učesnike da preuzmu posebnu ulogu u simulaciji međunarodne saradnje i kreiranja politike. Svaki učesnik/grupa učesnika predstavlja jednu državu/entitet koji prisustvuje međunarodnom događaju gde je potrebno dogovoriti veoma važnu politiku.

1. Svi učesnici dobijaju opšti materijal koji objašnjava pravila i kontekst igre, kao i poseban materijal koji se odnosi na njihovu ulogu u igri, a svi su unapred pripremljeni. Svaki od njih ima svoje vrednosti i uverenja kao i interesovanja (Aneks M).

2. Kada imaju svoje uloge, započeće diskusiju da razmene argumente za i protiv takve politike sa stanovišta svake zemlje/entiteta, grade koalicije i razgovaraju o saradnji i podršci i vide da li postoji međunarodni sporazum o datom dokumentu politike. moguće je na kraju.

EVALUACIJA:

- ✓ Koje su prednosti ove aktivnosti?
- ✓ Šta može biti unapređeno?
- ✓ Šta vam se najviše dopalo u aktivnosti?
- ✓ Da li biste ponovili aktivnosti?

PRILOZI

PRILOG A (COR 2)

„Za mene dostupnost hrane nije problem... prodavnice su pune, ali nemam novca da kupim“ Džordž, Holandija	„Umirem od gladi i ne mogu ništa da uradim povodom toga. Bez posla, bez novca, bez hrane“ Kerubo, Kenija	„Uprkos tome koliko radim, mogu da priuštim samo hranu za svoju bebu, a onda se ostavim da gladujem“ Nadija, Rusija
„Ja sam starijaa dama i ne mogu više da radim. Penzija nije dovoljna“ Angie, Španija	„Bio sam tako zadovoljan komadom zemlje koji smo imali na raspolaganju, mogao sam da uzgajam svoje mahunarke, ali odjednom je kompanija preuzela zemlju da izgradi fabriku“ Jejting, Tajvan	„Moja jedina imovina bila je moja farma, ali je sada spaljena. Moje biljke, moje farmske životinje, moja zemlja... sve je izgorelo“ Nikolas, Grčka
„Moj muž je veoma malo plaćen u fabrici u kojoj radi, a ja se borim da prehranim svoje dvoje dece“ Marija, Peru	„Sve sam ostavila iza sebe, nemam ništa na sebi...“ Kristina, Ukrajina	„Sada 3 nedelje pokušavam da nađem novi posao i ništa. Nije preostalo mnogo hrane i mislim da ne mogu da se izborim“ Ana, Brazil

PRILOG B (COR 3)

KOLIKO POZITIVNIH PRIMERA MOŽETE DA SE SETITE?

Popunite praznine sa što više pozitivnih stvari kojih se možete setiti.

Npr.. "Ja sam hrabar, ljubazan, pažljiv..."

JA SAM

JA IMAM

JA MOGU

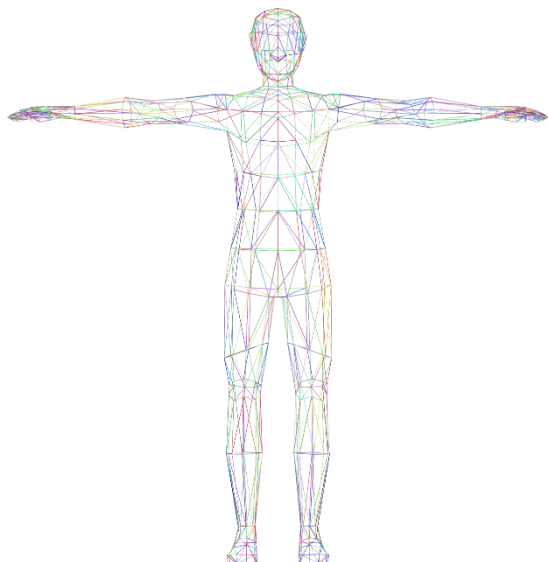

PRILOG C (COR 3)

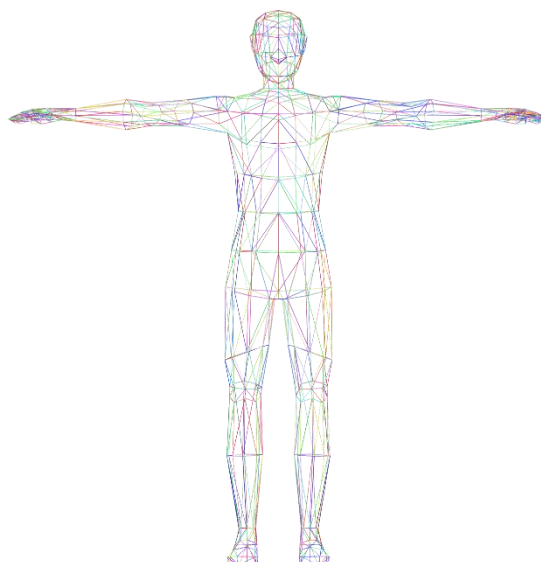
Prednosti/Snage <i>Koje su Vaše prednosti? Gde si dobar?</i>	Mogućnosti <i>Koje mogućnosti imate da poboljšate svoje snage?</i>
Želje/ambicije <i>Koje su vaše težnje? Šta želite da radite u budućnosti?</i>	Rezultati/ishodi <i>Koji rezultati će vam reći da ste ostvarili svoje težnje?</i>

PRILOG D (COR 3)

Sadašnji Ja

Budući Ja

PRILOG E (COR 3)

Kako se osećate poslednjih dana?	
Da li dovoljno spavate?	
Jedete li dobro?	
Da li brinete o svom zdravlju?	
Da li vežbaš?	
Kada ste poslednji put posetili nekog lekara?	
Ako se ne osećate dobro, koga ćete obavestiti?	
Da li tokom dana imate aktivnosti zbog kojih se osećate bolje?	
U čemu uživaš?	
Kada ste se poslednji put družili sa prijateljem?	
Kada ste poslednji put rekli nekome koga volite da ga zaista volite?	

PRILOG F (COR 7)

1. U 2018, 789 miliona ljudi živelo je bez struje (T)
2. Između 2000. i 2018. godine, broj ljudi koji imaju pristup električnoj energiji porastao je sa 78% na 90% (T)
3. Energija čini 88% emisija gasova staklene bašte (N) = 73%
4. U 2022. godini, 40% energije proizvedene u EU dolaziće iz obnovljivih izvora energije (T)
5. Obnovljivi izvori energije bez biomase (hidroenergija, vetar i solarna energija) ne emituju direktno gasove staklene bašte (T)
6. Manje od 20% sve energije u SAD dolazi iz obnovljivih izvora energije (N= Netačno. U stvari, to je samo 12-14%).
7. Jedna električna vetrenjača može da proizvede dovoljno energije za 300 domova. (T)
8. Obnovljivi izvori energije osim biomase (hidro, energija vetra i sunčeva energija) ne emituju direktno gasove staklene bašte (T).
9. Energija vetra je efikasniji izvor energije od sunčeve energije (N).
10. U nekim zemljama, obnovljiva energija je jeftinija od fosilnih goriva (T).
11. Geotermalna energija je energija koja se nalazi unutar Zemlje (T).
12. U 2017. godini, učešće ukupne finalne potrošnje energije iz obnovljivih izvora je 17,3% (T)

PRILOG G (COR 9)

1. Koliki procenat svetske populacije nema pristup širokopojasnoj mreži?

- A. 25%
- B. 38%
- C. 16%**

2. Šta se NE smatra infrastrukturom?

- A. Mostovi
- B. Bolnice
- C. Restorani**

3. Šta bi trebalo da se postigne do 2020. prema COR cilju 9? Najnerazvijenijim zemljama obezbediti

- A. pristupačan pristup internetu**
- B. pristup tržištima industrijalizovanih zemalja
- C. garantovati osnovnu zdravstvenu zaštitu

4. Koja inovativna ideja inspiriše sve više ljudi u Bangladešu?

- A. Korišćenje čestih poplava za proizvodnju električne energije
- B. Deljenje solarne energije i izgradnja decentralizovanih mikro mreža za električnu energiju
- C. Skladištenje monsunske kiše u ogromnim bazenima kao rezervoar za sušne sezone**

PRILOG H (COR 11)

PERSONA br. 1: ALIŠA

Ališa mlada devojka i sa fizičkim invaliditetom. Ona se kreće u ručnim invalidskim kolicima. Njena porodica živi u javnom stanovanju, a ona u javnoj stambenoj jedinici sa roditeljima i troje braće i sestara. Njihov stan je nepristupačan, jer žive na drugom spratu zgrade bez lifta. Oni su obavestili stambene vlasti o Ališininim potrebama mobilnosti kada su se prijavili za stanovanje, ali su obavješteni da nemaju dostupne jedinice za njih. Ališije potrebna pomoć da ispuni svoje osnovne potrebe, kao što su higijena i hrana. Pored toga, iz škole su rekli da ne mogu uzeti Ališu jer nemaju budžet da obezbede ličnog asistenta koji bi je izdržavao na času. Stoga, Alicia ne ide u školu kao njena braća i sestre. Daleki rođak joj je poklonio kompjuter i porodica ima osnovni internet plan.

Ališin dan

6:00-7:00 - budi je majka i, uz pomoć jednog od braće i sestara, odvođe je u kupatilo, istuširaju i oblače. Vraćaju je u sobu i sede u krevet, dok se svi spremaju za školu i posao.

7:00-7:30 - Ališin otac i braća i sestre doručkuju pre nego što odu u školu i na posao. Ališina majka pere sudove; ona ostaje kod kuće jer je ona Ališin glavni negovatelj.

7:30-8:00 - Ališina majka daje doručak Ališi.

8:00-12:00 - Alicia je u svojoj sobi koristeći kompjuter dok njena majka obavlja sve kućne poslove. Majka joj jednom pomaže da ode u kupatilo.

12:00-16:00 - Ališina majka popravlja i daje Ališi ručak i oni neko vreme gledaju TV. Nakon toga, Ališa se vraća svom kompjuteru i takođe se odmara. Ališina majka je ponovo vodi u kupatilo.

16:00-17:00 - Ališina braća i sestre dolaze kući i nose je niz stepenice kako bi mogla da bude napolju neko vreme pre nego što moraju da sednu i rade domaći.

17:00-19:00 - Ališin otac dolazi kući i provodi neko vreme sa Ališom.

19:00-20:00 - Ališini roditelji i braća i sestre imaju večeru.

20:00-20:30 - Ališina majka joj donosi večeru i daje joj je.

20:30-21:00 - Ališin otac vodi Ališu u kupatilo, opere joj zube i sprema je za spavanje.

PERSONA br. 2: ČAO FAH I ARTIT

Čao Fah je mladić koji je slep. Živi sa bratom koji radi kao noćni čuvar i dolazi kući u 6:00. Čao Fah radi u istoj fabrici već 5 godina. Kada je bilo otvaranje, ubedio je šefa da unajmi njegovog prijatelja Artita, korisnika invalidskih kolica, koji živi blok dalje. Rekao je šefu da će pomoći Artitu da nauči svoje zadatke i da će mu pomoći da dođe na posao, pošto žive jedni pored drugih. Artit je jedino dete i živi sa ostarelim roditeljima. Primaju malu penziju, a sa Artitovom platom jedva da pokriju troškove. Artit ne može sebi da priušti da plati ličnog asistenta, pa mu Čao Fah pomaže svako jutro. Nisu imali problema sa rasporedom i uvek su dolazili na vreme, u 9 ujutro. Ali sada je autobuska ruta duža, a oni su se mučili da stignu na vreme, zbog čega ih je gazda upozorio.

Dan Čao Faha i Artita

6:00-7:00 - Čao Fah se budi, sprema se za posao i doručkuje kada može.

7:00-8:00 - Čao Fah dolazi kod Artita i pomaže mu da se istušira i obuče. Artit mora da ponese voće sa sobom za doručak.

8:00-9:00 - Čao Fah gura Artitova invalidska kolica i oni idu do autobuske stanice. Obično se voze ulicom jer trotoar ima dosta barijera. Uvek moraju da traže pomoć da uđu u autobus i ponekad je autobus prepun, pa moraju da čekaju sledeći.

9:00-12:00 - Čao Fahh i Artit rade u svojim stanicama. Čao Fah mora da odvede Artita do recepcije.

12:00-13:00 – Obično, Čao Fah i Artit naizmenično donose ručak jedan drugom.

13:00-17:00 - Čao Fah i Artit rade na svojim stanicama. U 17 časova Čao Fah preuzima Artita i oni se spremaju da krenu autobusom kući.

17:00-19:00 - Čao Fah i Artit idu na autobusku stanicu i, opet, moraju tražiti pomoć da uđu u autobus. Kada stignu, Čao Fah vodi Artita kući i pomaže mu da se presvuče i legne u krevet, jer Artitovi roditelji to ne mogu sami. Artitova majka će mu doneti hranu kasnije.

19:00-21:00 - Čao Fah ide kući, sprema večeru i sluša besplatne audio knjige. Ide u krevet u 22 sata.

PERSONA #3: AMINATA AND JULIJE

Aminata se udala kada je imala 17 godina za muškarca mnogo starijeg od nje. Njen muž je postao veoma nasilan nakon što su dobili Julija – njihovog sina – koji je rođen sa invaliditetom. Julije koristi invalidska kolica. Aminatin muž je krivi za Julijevo stanje. Nikada joj nije dozvolio da ima svoj novac ili da uči; redovno viče na nju i ponižava je. U braku su 10 godina, a Julije sada ima 7 godina. Ima dobrog prijatelja i komšiju koji joj je dao broj telefona za pomoć u slučajevima nasilja u porodici. Dala joj je adresu ženskog resursnog centra gde je mogla da ode na sastanak grupe za podršku. Pošto je Julijev jedini negovatelj, nije mogla da ode u centar. Ipak, pre mesec dana suprug ju je fizički zlostavljao i udario Julijusa u glavu. Pretio je da će ih obojicu ubiti. Sledećeg dana, kada je njen muž bio na poslu, Aminata je spakovala torbu i otišla u resursni centar da zatraži pomoć. Nažalost, rekli su joj da su sva skloništa puna i da niko od njih ne može da je odveze sa detetom u invalidskim kolicima. Sve što su mogli da urade je da joj daju nešto novca za hranu i povežu je sa pravnim resursima. Uplašeni i obeshrabreni Aminata i Julius nisu se vratili kući. Jedno vreme su mogli da plate sobu, ali sada žive na ulici.

Dan Aminate i Julija:

6:00-9:00 - čim sunce izađe, Aminata i Julije se bude da im se ne kaže da napuste mesto gde spavaju. Svako jutro idu u resursni centar i tamo ih puštaju da se tuširaju. Čuvar joj pomaže da nosi Julijeva invalidska kolica.

9:00-12:00 Aminata ide u centar za zapošljavanje da vidi da li ima posla koje može da radi, ali, nažalost, nijedan joj ne dozvoljava da uzme Julija, a oni koji su dostupni su samo sa punim radnim vremenom. Drugih dana Aminata ide u javnu školu da vidi da li prihvataju Julija, ali neće ih uzeti bez adrese.

12:00 - Aminata i Julije idu u zajedničku kuhinju da jedu. Daleko je, a oni nemaju novca da idu autobusom.

13:00-18:00 - Obilaze različita mesta u gradu. Nekad u park, a nekad moraju da mole za novac.

PRILOG I (COR 12)

POTREBE	KORAK PO KORAK AKCIJE	DOSTUPNI RESURSI	REULTATI
Koje su društvene i ekološke potrebe vaše zemlje? Također možete pretraživati na mreži	Koje su akcije korak po korak za ispunjavanje te potrebe? Kakva je procedura vaše zemlje da se stvori takva ideja?	Koji resursi će vam trebati?	Kakvi će biti rezultati?

PRILOG J (COR 12)

<p><u>SNAGE</u></p> <p>Koje su prednosti mog socijalnog preduzetništva? Koje karakteristike mu daju prednosti?</p>	<p><u>SLABOSTI</u></p> <p>Koje su slabosti? Koje karakteristike ga čine lošim?</p>
<p><u>MOGUĆNOSTI</u></p> <p>Koje su spoljne mogućnosti koje mogu da iskoristim?</p>	<p><u>PRETNJE</u></p> <p>Koji su spoljni faktori koji bi mogli da dovedu moje ideje u opasnost?</p>

PRILOG K (COR 16)

Reč	Značenje/Objašnjenje
Nasilje	Svaka ljudska radnja koja nanosi štetu životu ili dostojanstvu druge osobe
Klevetanje	narušavanje ugleda druge osobe laganjem ili širenjem glasina
Maltretiranje (bullying)	zlostavljanje nekoga, bilo verbalno ili fizički, ili prisiljavanje nekoga da učini nešto protiv njegove/njene volje putem nasilja ili pretnji nasiljem
Uticaj nasilnih medija	Povećava savest o nasilnom ponašanju, video igre čine da drugi imaju više poriva da budu nasilniji
Spirala nasilnog ponašanja (razvio Dom Helder Kamara) u 5 koraka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovna nepravda 2. Nasilni odgovor 3. Nasilni kontra odgovor 4. Eskalacija nasilja 5. Nasilje se privremeno završava
Legitimna odbrana	učenje da je ograničeno nasilje moralno prihvatljivo u odbrani sebe ili svoje nacije od napada
Pravedan rat	mora biti proglašeno od strane zakonite vlasti, mora postojati opravdan razlog i ispravna namera i oružje se moraju koristiti na način koji štiti živote nevinih ljudi
Uporedna pravda	dobro postignuto ratom mora daleko nadmašiti gubitak života i poremećaj društva
Legitimna vlast	samo propisno konstituisane javne vlasti mogu koristiti smrtonosnu silu ili voditi rat
Poslednje sredstvo	sila se može koristiti samo nakon što su sve mirne alternative ozbiljno isprobane i iscrpljene
Politika odvrćanja/Politika "obostranog osiguranog uništenja"	ako bi jedna zemlja lansirala oružje, druga zemlja bi odmah lansirala svoje oružje, što bi izazvalo katastrofalnu smrt i uništenje u obe zemlje
Oružano takmičenje	eskalirajuće međunarodno takmičenje u akumulaciji sve većeg broja oružja i razvoju sve efikasnijeg i razornijeg oružja za oružane sukobe
Trgovina oružjem	prodaja oružja unutar i između zemalja
Strategije za izgradnju mira	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ispraviti/iskoreniti nepravdu 2. Stvarati solidarnost 3. Podržati ekonomski razvoj 4. Promovisati praštanje i pomirenje
Aparthejd	Režim rasne segregacije

PRILOG L (COR 16)

GROUP _____ Date: _____

NAME/No: _____

Social Injustice worksheet

What social Injustice?: .....

Choose a social injustice to examine , then break it down by examining the systems involved, the people and laws

Victims

Enablers

Who benefits from the injustice

Perpetrator

Group of person ,
law/regulation that causes
harass

Bystander

Person or group who
witness the injustice but do
nothing

PRILOG M (COR 17)

Priča (za sve učesnike)

Pozvani ste na globalni sastanak o održivom razvoju na kojem se razmatra politički dokument. Dokument o politici predviđa da sve zemlje moraju ostati u potpunosti posvećene implementaciji COR-a izdvajanjem više ljudskih, finansijskih i tehnoloških resursa u zajednička rješenja koja se bave specifičnim COR (npr. kroz prekogranične, regionalne i međunarodne zajedničke projekte). Politički dokument je predložila Generalna skupština UN, ali se još uvek može menjati i modifikovati pre nego što bude zvanično usvojen. Dokument će biti obavezan za sve učesnike kada bude usvojen. Sastanak će se održati za 30 minuta.

Kartica sa ulogom #1 - predsedavajući sastanka (1 osoba)

Vi ste predsedavajući sastanka i vaša će uloga, kada sastanak počne, da poželite dobrodošlicu učesnicima i podsetite ih na pravila debate. Tokom sastanka, treba da pokušate da svima date priliku da govore – i ne dozvolite nikome da govori predugo! Veoma ste zabrinuti da li će dokument politike biti usvojen i da li će se svi učesnici složiti oko njegovog sadržaja. Iako treba da težite ka tome da se na sastanku dođu do zaključaka i dogovora, u diskusiji treba da ostanete nepristrasni.

Kartica uloge # 2 - tradicionalisti (2-3 osobe)

Vi predstavljate tradicionaliste koji se oštro protive dokumentu politike jer ne vidite smisao u njegovom usvajanju. Po vašem mišljenju, to neće ništa promeniti i neće doprineti postizanju održivog razvoja u svetu. Smatrate da niko ne treba da obavezuje sve zemlje sveta da se pridržavaju takvog dokumenta jer je svaka država jedinstvena i ima svoje kapacitete, resurse, izazove i prepreke, pa ne možete na sve zemlje gledati na isti način. Pravila za postizanje održivog razvoja treba da budu stvar nacionalne politike i donošenja odluka. Zabrinuti ste da će usvajanjem takvog dokumenta imati koristi samo zemlje sa visokim dohotkom i visoko razvijene zemlje, dok će ostalima biti narušena i uništena ekonomija.

Kartica uloge # 3 - populisti (2-3 osobe)

Vi predstavljate populiste i podržavate opštu ideju postojanja ovog dokumenta, sve dok ne utiče na ekonomiju vaše zemlje. Vidite mnoge prednosti održivog razvoja i međunarodne saradnje (kao što su slobodno tržište i razmena dobara i usluga zarad izgradnje održivih društava), ali ste zabrinuti da će previše regulacije ovim dokumentom doneti nepotrebno nezadovoljstvo među vašim ljudima, i da će od vas biti potrebno da uložite mnogo više novca u projekte kojima nemate prioritet. Takođe ste zabrinuti da ako dokument bude usvojen u originalnom obliku, možete izgubiti političku podršku kod kuće i uskoro će izbori.

Kartica uloge #4 - Liberali (2-3 osobe)

Predstavljate liberalnu državu koja je ekonomski, tehnološki visoko razvijena i redovno ulaže u saradnju sa kompanijama i nevladinim organizacijama, kao i u komunikaciju sa svojim građanima u pronalaženju rešenja za ekološke probleme. Za vas je učešće zelenih kompanija i građana ključno za donošenje zelene tranzicije i odgovornog korišćenja prirodnih resursa. Verujete da su mnoge zemlje lišene resursa za sprovođenje ovog dokumenta, ali ste spremni da predložite načine kako da podele ljudske, finansijske i tehnološke resurse među učesnicima kako bi svi izgradili jasan put ka održivosti i prosperitetu.

Kartica uloge #5 - Privatne kompanije (2-3 osobe)

Predstavljate privatni sektor, odnosno kompanije i preduzeća koja ostvaruju profit prodajom svojih savremenih tehnoloških rešenja koja doprinose zelenijem i pravednijem svetu. Pridružili ste se ovom sastanku na poziv predsedavajućeg da iznesete svoje mišljenje o glavnoj temi sastanka i možda ponudite svoja rešenja zemljama kojima nedostaju kapaciteti i resursi za sprovođenje dokumenta politike.

Kartica uloge #6 - Omladinsko civilno društvo (2-3 osobe)

Vi predstavljate glasove mladih sveta. Verujete u ulogu mladih u postizanju održivog razvoja, ali verujete da mladima nije dato dovoljno prostora da izraze svoje brige i ideje, da predlože načine na koje zemlje mogu da sarađuju i više uključe mlade u politiku i donošenje odluka. Zalažete se za ekološko ponašanje svih zemalja. Čvrsto verujete da sve zemlje treba da ulažu više u sprovođenje ciljeva održivog razvoja. Smatrate da kompanije treba da ponude svoju tehnologiju besplatno onima kojima je najpotrebnija. Želite da se dokument usvoji i da bude obavezan za sve učesnike.